

מחברים

גליז'נ"ו | פרשת וישלח | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

נשאר לדורות עולם שהמערכה העיקרית נטושה כלפי לומדי התורה

ויאבק איש עמו עד עלות השחר (לב, כה).

סיפר הג"ר שמואל גריינמן ז"ל, כי כשדיבר פעם מרן החפץ חיים באסיפת "ועד הישיבות" על אודות החזקת התורה, אמר: הנה שרו של עשו נאבק עם יעקב אבינו ע"ה, שהוא אחרון שבאבות הקדושים.

ויש להתבונן לשם מה המתין עד כה, ולמה לא נלחם כבר עם אברהם אבינו ע"ה או עם יצחק אבינו ע"ה? אולם הענין הוא, כי הנה נודע שאברהם אבינו הוא עמוד החסד, יצחק אבינו הוא עמוד העבודה, ויעקב אבינו הוא עמוד התורה – יעקב

איש תם יושב אהלים (בראשית כה, כז). השטן, שרו של עשו, יכול היה לסבול את החסד של אברהם אבינו, יכול היה לסבול גם את העבודה של יצחק אבינו, אבל כשהגיע הדבר לתורה, שם כבר לא יכול היה לסבול יותר ויצא למלחמה...

ומאז נשאר כן לדורות עולם שהמערכה העיקרית נטושה כלפי התורה, לומדיה ומחזיקיה...

"חפץ חיים על התורה" - בפרשתנו

יעקב אבינו הכניע את שרו של עשו עם פרק ק"ט שבמהלך

וישלח יעקב מלאכים לפניו (לב, ד). נראה בדרך רמז בעלמא, לפי מה דאיתנו

בספר אור פני משה (פרשת ואתחנן בד"ה איתא בתיקוני שבת) לרמז בקרא (דברים ו, יט) 'להדף את כל איביך מפניך', אשר להדף עולה ק"ט, רומז על קפיטל ק"ט בספר תהלים, שהוא מסוגל להשפיל האויבים, עיי"ש. והנה בזה הקפיטל יש קע"ו פסוקים.

וזוהו הרמז לפני"ו עולה קע"ו, אשר יעקב שהוא איש תם, והוא 'תמימי דרך', על כן השפיל את עשו בכך זה המזמור של אשרי תמימי דרך, שיש בו פסוקים כמנין לפני"ו. וזהו ויאבק איש עמו (בראשית לב כה) כי ויאב"ק הוא ק"ט, שהתגבר על שרו של עשו בכך זה המזמור.

אמרי נועם - בפרשתנו

דרשת חבר מצוה של לוי

ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר (לד, כה).

וכותב הרמב"ן, ורבים ישאלו ואיך עשו בני יעקב הצדיקים המעשה הזה, לשפוך דם נקי, עיי"ש באריכות.

ואפשר לתרץ על פי מאי דאמרינן בגמרא (סנהדרין נח:): גוי ששבת חייב מיתה, והטעם הוא מפני שהשבת הוא אות בין הקב"ה ובין ישראל, והרי זה כמשתמש בשרביטו של מלך. ולפי זה הוא הדין במילה שנאמר בו (בראשית יז, יב) "והיה לאות ברית ביני וביניכם", גוי שמל עצמו חייב מיתה. ובני יעקב שאמרו להם אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמוני להמול

מסד חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ג

עמ' ט'

פניני אביר יעקב

קדמאי, נכון לגמור תר"ג מצוות בכל שבת וכו', וראוי לרשום לו תר"ג מצות בקיצור נמרץ כסדר התורה ולחזור אותן בעל פה, ולגמור אותו בעל פה בכל שבת, באשר דלכר"ע "בשבת ניתנה תורה" ע"ש.

ושמעתי שכך ה' מנהגו של מרן בעל ייטב לב זצ"ה שבכל שבת קודש בבוקר היה גומר תר"ג מצות.

שמע ישראל (דף כ"ד ע"ב)

בכל שבת קודש בבוקר היה גומר תר"ג מצות

עם לָבֵן גִּרְתִּי (לב, ה). וברש"י עם לבן גרתי, גרתי בנימטריא תר"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי, ותר"ג מצוות שמרתי. בספר דרך חיים כתב מחד מגדולי

לכם כל זכר, למילה לשם גירות נתכוונו, שיהיו כמותם, אבל הם לא מלו עצמם אלא לשם נישואין, ובדעתם היה להישאר גויים, ולפיכך נתחייבו מיתה, מאחר שהשתמשו באות של מלך. ולוי נעשה אז בר מצוה, וחדש זה הדין על הבר מצוה שלו, שכמו שעכ"ם ששבת חייב מיתה, כן במילה. הגה"ק בעל חדושי הר"ם זצ"ל (הובא בפרדס יוסף בפרשתנו)

סגולה השבוע

סגולה לחיזושע בעת צרה להתבונן ולהודות בטובות ה'

פירשו צדיקים (דברי ישראל וישלח ועוד) בפסוק (בראשית לב, יג) "וְאַתָּה אֹמֶרֶת הֵיטֵב אֵיטֵב עִמָּךְ", ואתה אומרת היטב - הקב"ה אומר לאדם אתה אומרת על מצבך שטוב הוא, 'איטיב עמך' - אראך טוב מה הוא, ומשפיע עליו שפע רב טוב, עד שיבלו שפתותיו מלומר די...

ובכלל אמרו שבעת ההיא שהאדם מודה ומשבח לבוראו, מתעורר באותו זמן עת רצון העליון ואפשר לו לפעול ישועה ורחמים, והוכיחו כן מפרשת כי תבוא, שאחר 'ידידי ביכורים' שהוא הודאה על כל הטוב והחסד נאמר 'השקיפה ממעון קדשך', כי עת רצון היא שתתקבל תפילתו מאחר שהודה לבורא תחילה. ולא זו בלבד שבכוחו לבקש על עצמו, אלא גדול כוחו להתחנן בעד הכלל כולו, וכמו שאומר 'וברך את עמך ישראל'.

בענין זה מסופר (הובר בבאר הפרשה), מעשה באיש יהודי מן הדרום (של ארץ הקודש) בימי הרה"ק ה'בית ישראל ז"ע, שבביתו ישבו 5 מצאצאיו מעל גיל העשרים שעדיין לא נישאו בזיווגם ההגון להם, והגדולה שבהם כבר הייתה בת עשרים ושמונה, והיה הלה שבור ורצוצ' כל הימים. בנוסף לכך ניתוסף לו צרה על צרתו, 'החברותא' (שעמו למד בכל יום) שלו אירס את אחד מצאצאיו, ולקח משכנתא גדולה והוא התגדב לשעבד לו את הדירה, אלא שעם הזמן פסק החברותא שלו לשלם את תשלומי חובו, ובאו לעקל את ביתו ולמכרו לכל המרבה במחיר... ועתה נשברה רוחו בכפליים, על חסרון הדירה ועל עיכוב השידוכים לא עלינו.

באחד הימים אקלע מיודעינו לשמחת נישואין בבית ידידו בעיה"ק ירושלים שם פגש בו קרובו ששאלו מדוע פניך רעים היום, ענה לו היהודי וביאר לו בטוב טעם ודעת את פרשת השידוכים ואת פרשת הכסף והדירה, אמר לו 'הקרוב' הנה כאן בירושלים יושב לו ה'בית ישראל' ספון בחדרו, גש אליו הזכיר עצמך לפניו ובוודאי תיושע.

מתחילה לא אבה היהודי (שלא היה נמנה על עדת החסידים כלל וכלל) אלא שחזקה עליו פקודת קרובו כי אם לא יועיל לא יזיק. ונכנס אל הרה"ק, שם שפך לבו על שלל צרותיו, שאלו ה'בית ישראל' "געדאנקט האסטו"? (-האם כבר הודית לה' על כל החסד אשר גמלך מעולם ועד עתה), ולא נתן לו לענות לדבריו, אלא הפטיר ואמר ההודאה תהא 60% והבקשה 40%. היהודי הבין שהרבי גמר את דבריו ועזב את החדר, וחזר לקרובו לספר לו על השיחה התמוהה, אמר לו הקרוב, נו, הרי רבות יש לך להודות לבוראך על חיך המסורים בידו, על המזון שהוא זן ומפרנסך תמיד וכו' וכו' (כי רק שידוכי הצאצאים והדירה חסרים לך)...

וישמע האיש לקול הרבי והחל להודות ולהלל לשמו הגדול, ותוך ב' חדשים נישאה הבת המבוגרת, ועד מחצית שנה נישאו כולם - 3 מהם כבר נישאו, ו-2 היו מאורסים, בד בבד מתה אמו של החברותא ונתגלה לצאצאיה שעשירה גדולה הייתה, וקיבל מעות הרבה עד שפדה את הדירה מידי הבנק, וליהודי הייתה אורה ושמחה.

באותה שעה חישבו ומצאו שבאמירת ההלל אומרים 6 פעמים 'הודו לה' (שהרי פסוק אחרון כופלים את הודו לה') ו-4 פעמים 'אנא ה'....

שמונת הבחורים שנטלו על עצמם את האחריות, החליטו פשוט להתחבר אל הבחור, לדרוש בשלומם בכל עת, להחמיא לו בכל הזדמנות, לקרבו אליהם בקריאה של חיבה. הם מעולם לא העירו לו דבר, לא אמרו לו מילה ביקורת, רק הרעיפו עליו מחמאות, ותמיד מצאו סיבה לומר לו מילה טובה...

דבר יום ביומו, ערב ובוקר, הם עשו הכל כדי לפגוש בו, לומר לו 'בוקר טוב' בהארת פנים, להחמיא על החולצה המגוהצת, על המילים שהשיב, על חכמת החיים ששזורה בכל מילה שיוצאת מפיו. אין לדעת אם האמינו בכל המחמאות שהרעיפו עליו, אבל הם האמינו במטרה, ובתוצאותיה המקוות...

ולא ארכו הימים, והבחור דגן, שלא היה מודע לכל המתרחש מאחורי גבו, חש חלק מהחבורה האיכותית בישיבה. הן שמונת הבחורים הטובים של הישיבה, מתעניינים בו בכל עת, מחמיאים לו בכל שעה, דורשים בשלומם באהבה בכל הזדמנות. ופתאום, לא היה לו נעים להמשיך לשהות בחברתם של החברים הישנים - שדרדרו אותו אל פי פחת, שכן

השהיה בחברת הבחורים הטובים - היתה לו נחמדה בהרבה, מתגמלת הרבה יותר, במילים טובות וחמות... רק מאוחר יותר, גילה היועץ שטיפל בעניין את הסיפור כולו למחנכיו של הבחור, שהופתעו מהמהפך שהתחולל בנפשו של תלמידם. הוא סיפר, כי לאחר אינספור שיחות עם הבחור המתמודד, גילה וזיהה כי הוריו - שהם חכמים ונבונים, יראי שמים בתכלית ואנשים רציניים מאוד - למרבה הצער לא השכילו להעניק לבנם מילה טובה, לטעת בו שמחת חיים, חדות עשייה. מתוך רצונם הכנה לחנכו היטב, עסקו בעיקר בדברי ביקורת כלפיו, אז הוא הלך לחפש מי שיחמיא לו...

כך מצא את החברים שדרדרו אותו רוחנית, וכך נגאל מהם - בעזרת חברים טובים ששמו להם למטרה להעניק לו את אותן מילים מעודדות ומחזקות, שהפילו בו שמחת חיים וחדוות חברים. הוא פשוט כבר לא נזקק לחברים השליליים, שכן הטובים שבחבורה - אותם הוא מעריך שבעתים - מרעיפים עליו מילים טובות לרוב, ואלה מוצאות מסילות ללבבו... על סיפור המהפך שהתחולל בנפש הבחור, מעיד הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ' שליט"א בספרו 'טיב הפרשה', ויש בו מסר מעורר מחשבה: הכי קל להעביר ביקורת, לנסות לתקן, להניח את האצבע ולמקד את המבט בשלילי. זה עשוי ליצור תוצאה טובה, אבל אינספור פעמים מוביל לתוצאה גרועה והרסנית...

ומנגד, מילים טובות בונות עולמות, מחיות נפשות, מעניקות שמחת חיים ונותנות כח לעמוד בפני כל אתגר, לנצח כל התמודדות, להתגבר על כל קושי. מילים טובות מעניקות לאדם משמעות לחייו, משנות את המבט שלו על עצמו, ואפילו מחייבות אותו להתאים

אחד היועצים החינוכיים הנודעים נכנס בעובי הקורה, והחל לשוחח עם הבחור, שיחה ועוד שיחה, מנסה לדלות מעומק לבו את הסיבה שמובילה את הבחור לבחור בדרך לא טובה. לא בנקל עלה בידו לפרוץ את סגור לבו של הבחור, אולם לבסוף, היתה לו תחושה שעמד על סוד העניין, והוא מיהר לגבש תוכנית פעולה...

הלה יצר קשר עם משגיחי הישיבה אליה השתייך הבחור - אם כי קשה לומר שלמד בה, וביקש את עזרתם. 'נחוצים לי 7-8 בחורים טובים ויקרים, עידית שבעידית של הישיבה, לצורך משימה חשובה של הצלת נפשות רוחניות' - ביקש, וגם נענה. ערב אחד ישב עם חברי הקבוצה, ופרש בפניהם את היוזמה - שלהערכתו יש בה כדי להציל את הבחור...

הבחורים נענו בשמחה, ועוד באותו ערב יצאה היוזמה אל הפועל. שמונת הבחורים שנטלו על עצמם את האחריות, החליטו פשוט להתחבר אל הבחור, לדרוש בשלומם בכל עת, להחמיא לו בכל הזדמנות, לקרבו אליהם בקריאה של חיבה. הם מעולם לא העירו לו דבר, לא אמרו לו מילה ביקורת, רק הרעיפו עליו מחמאות, ותמיד מצאו סיבה לומר לו מילה טובה...

הסיפור הבא, ראשיתו בבחור נחמד אחד, בן למשפחה טובה, אשר לדאבון כל לב בפתע פתאום החל להידרדר רוחנית. הוריו ומוריו חזו בכאב בילד הפלא עד לא מזמן, כיצד הוא חוצב לעצמו בורות נשברים שאין בהם מים ולא לחלוחית תורה, מתחבר לגרועים שבחברים, ומוצא את עצמו ממושפע ונכנע לתכתיבי היצר. הדבר היה כואב ומצער, וגם מעורר תמיהה. הוא נולד וגדל בבית מצויין, ספג מנעוריו חינוך טוב, וגם הצליח בלימודיו. כל מי שניסו לדבר אל לבו, לא רק שלבים התמלא כאב עצום, אלא שגבותיהם גם הורמו בתדהמה. איך זה קרה? מנין לו לבחור שחונך וגדל כראוי - לעזוב את אורחות החיים והחינוך שקיבל? מה גרם לשינוי הדרמטי כל כך בהתנהגותו?!

אחד היועצים החינוכיים הנודעים נכנס בעובי הקורה, והחל לשוחח עם הבחור, שיחה ועוד שיחה, מנסה לדלות מעומק לבו את הסיבה שמובילה את הבחור לבחור בדרך לא טובה. לא בנקל עלה בידו לפרוץ את סגור לבו של הבחור, אולם לבסוף, היתה לו תחושה שעמד על סוד העניין, והוא מיהר לגבש תוכנית פעולה...

הלה יצר קשר עם משגיחי הישיבה אליה השתייך הבחור - אם כי קשה לומר שלמד בה, וביקש את עזרתם. 'נחוצים לי 7-8 בחורים טובים ויקרים, עידית שבעידית של הישיבה, לצורך משימה חשובה של הצלת נפשות רוחניות' - ביקש, וגם נענה. ערב אחד ישב עם חברי הקבוצה, ופרש בפניהם את היוזמה - שלהערכתו יש בה כדי להציל את הבחור...

הבחורים נענו בשמחה, ועוד באותו ערב יצאה היוזמה אל הפועל.

ויש בו מסר
מעורר מחשבה:
הכי קל להעביר
ביקורת, לנסות
לתקן, להניח את
האצבע ולמקד את
המבט בשלילי.
זה עשוי ליצור
תוצאה טובה,
אבל אינספור
פעמים מוביל
לתוצאה גרועה
והרסנית...

כך שמענו השבוע מפי בנו של בעל המעשה, שלמד אצלו בישיבה כמה שנים:

"אבי ז"ל סיפר לי, שהוא הכיר אותו מזוית נוספת, מבחינה אחרת לגמרי, הוא הסתובב לפעמים בין הבחורים שישנו בחדרי השינה, באמצע הלילה, וכשהבחין בבחור אחד שהוא נושם קשה, והבין שהוא הצטנן קצת, העיר אותו בעדינות, והגיש לו תה חם להחיות את נפשו.

"עוד מנהג יפה היה לו, הרי הישיבה שכנה על ההר שבעיירה השקטה, והנה בפאתי העיירה, הרחק מבנין הישיבה, היה מוכן חדר מיוחד, חדר זה לא שימש לא לראש הישיבה ולא להנהלת הישיבה, חדר זה שימש 'להבראה ונופש', כן, מחוץ לעיירה היה לו חדר מיוחד שהיה שייך לו, וכשראה בחור "וואס האט זיך איבער-געשטרענגט", ויש לו צורך לנפש קצת מעמלו, שלח אותו לשם, לפעמים לשבוע ולפעמים לשבועיים, הכל לפי הענין ולפי גדול הצורך. ומסתמא היה מקבל שם גם יותר אוכל, משאר בני הישיבה, הוא קיבל שם למשל, שלש פרוסות לחם במקום שנים... (כך, לפי מושגי העניות שבימים ההם).

ו... הגוי
מתלהב: "ראביי
לייבוויץ"?!
בוא עמי, על העגלה,
ואסיע אותך
להיכל הישיבה".
הבחור יצחק גלבך
עלה על העגלה,
כולו תמיהה, מה
לגוי זה ולראביי
לייבוויץ'??

פעם שלח לשם ראש הישיבה את הבחור יצחק גלבך, וקצב לו מספר ימים להבראה. כשגמרו הימים הקצובים, לא היה לו במה לחזור לישיבה... החדר היה במקום כעין בקעה, הישיבה היתה על ההר, והיה צריך לסחוב את גופו בכוחות עצמו עד להיכל הישיבה, שהיה גם מרחק רב.

השטחים היו ריקים, חוץ מהמולת הישיבה הנמצאת על ההר, היו השטחים שמסביב מקום שקט מאד, ובפרט החדר הזה שהיה מחוץ למקום הישוב, ככל הנראה.

אמנם, פגש שם ביציאתו מהחדר,

בגוי שמן ומגושם, "א גראבער אנגעפאשעטער גוי", הדור בלבשו כאחד הפריצים, הרוכב בעגלה מרותקת לשני סוסים אבירים, ולמרב הפלא - שאל אותו הגוי: "להיכן פניך מועדות? למי אתה ואנה תלך?", הבחור יצחק נבהל קצת, אך לאחר כמה רגעים ענה לו שהוא צריך להגיע להבנין של "ראביי לייבוויץ'".

ו... הגוי מתלהב: "ראביי לייבוויץ"?!
"בוא עמי, על העגלה, ואסיע אותך להיכל הישיבה".
הבחור יצחק גלבך עלה על העגלה, כולו תמיהה, מה לגוי זה ולראביי לייבוויץ'??

אך הגוי לא השאיר אותו בתמיהותיו, והחל לספר לו:

"אני אספר לך את הסיפור שלי", החל לספר, "הרי אתה רואה אותי כעשיר אדיר. ובכן, הנני מתפרנס זה שנים רבות מעדרי צאן, אני מגדל עזים וכבשים, ומהם יש לי הון רב, ולמה נקראו עשירות צאן, כי מעשירות את בעליהן" (חולין פד), כהיום יש לי כמה וכמה רועים ועובדים תחת, ואני מתפרנס בריוח גדול, הן מחלבם, והן מהגזות שלהן אני אורג בגדים, וכך. בכל שנה ושנה נתוספות עוד ועוד עדרי צאן לעשרות ומאות ואלפים.

את עצמו למידות של המילים הטובות המדוברות עליו. זו הדרך המובחרת להשפיע ולהועיל, זו הדרך הטובה ביותר להעניק עזרה לאדם מתקשה, לתת לו כח!

כל אדם, בחור כמבוגר, סב כאב, תלמיד חכם כעם הארץ, מגיד שיעור או רופא, נהג אוטובוס או אדריכל, מלמד או אפילו חברותא - זקוק למילה טובה. הדבר מחייב אותו לעמוד בסטנדרטים גבוהים, בהתאם למילים הטובות שנאמרו לו, ונותן לו כח לצלוח כל אתגר, להתמודד בגבורה, להצליח בחיים. הבה נעניק מילים טובות לכל סובבינו, בבית ובחוץ, בקהילה ובשכונה, הבה נרעיף מילים טובות מכל הלב - ונהיה שותפים בהצלחתם של כל מכרינו וחברינו כל החיים!

פניני פרשת השבוע

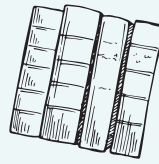
הבחורים נבהלו נמוגו, גוי שמן ומגושם עומד בפתח הישיבה, לידו עגלה וסוסים, והוא מבקש ליכנס לישיבה... הוא רוצה ליכנס אל 'הרבי' (כך כינו אותו התלמידים), אל הראש ישיבה, אולי הוא רוצה להתקבל בישיבה, או לדבר בלימוד?!...
התלמידים הלכו לבשר לרבי ברוך בער שגוי רוצה לדבר עמו... "שיכנס"... פסק רבי ברוך בער.
העמיד את עגלתו בצד, והגוי נכנס לתוך החדר, התיישב והתחיל לבכות בדמעות שדיש...
התחיל להתוודות, וסיפר את כל סיפורו על העזים והכבשים שמתו בזה אחר זה, ואין רפואה למכתם. וש... הכומר גילה לו, שראביי לייבוויץ יכול לעזור לו... ולכן אני פה...
רבי ברוך בער נענה ואמר לו: "תנאי אחד יש לי אליך".

"מה התנאי?", שאל הגוי.
"תן לי את ירך, ותבטיח לי, שלא תעשה רע ליהודי כל ימי חייך"!!!
"וכמה זה עולה?", שאל הגוי.
"זה לא עולה כלום!" השיב רבי ברוך בער בניחותא, "רק תבטיח לי".

סיפורים רבים מופיעים על האי גאון וצדיק רבי ברוך בער לייבוויץ ראש ישיבת קמניץ בעל הברכת שמואל, על גדלותו ודביקותו בתורה הק', על קדושתו וצדקתו. ברם, אנו זכינו לסיפור מכלי ראשון, שמתפרסם כאן לראשונה.

כאמור, יש סיפורים רבים על גדלותו ודביקותו בתורה הק', על קדושתו וצדקתו, אבל לא ידוע כ"כ בין ההמון סיפורים על גדלותו לבין אדם לחבירו. וכך סיפר בעל המעשה שלמד אצלו בישיבתו: העולם מכירים אותו לרוב גדלותו בתורה, לומדות, עמקות, ברכת שמואל... אבל, לא פחות מגדלותו בתורה, היה זהיר בכבודו של כל בחור ובחור, ובדאגתו האישית לכל אחד ואחד.

סיפור זה שמענו השבוע מהרה"ח רבי אליעזר גלבך שליט"א, צייטט לנו מלה במלה, ממה ששמע מאביו - בעל המעשה - הרב החסיד רבי יצחק גלבך זצ"ל, מתלמידי רבי ברוך בער, ולימים מחשובי חסידי ברסלב (נלב"ע חוה"מ סוכות תשנ"ז).

גליון קנין תורה

אם יבוא הלמדן אלי אראהו שאינו יודע מה דקאמר רבנן. כששבו החסידים לביתם, סיפרו ליהודי מליטא שיש במעזיבו צדיק אחד, רבי ברוך, שאינו למדן כמו הרבי מברדיטשוב, והוא אמר שאם תבוא אליו יוכיח לך שאינך יודע כלום. אמר להם היהודי: אם אינו למדן, למה קוראין לו רבי? השיבו לו, שהוא בקי בזוהר הקדוש. מה עשה הלה, שהיה בקי בכל התורה וגם בזוהר, בחר לו מאמר קשה מאד בזוהר, ונסע למעזיבו לשאול פירוש המאמר הזה מאת רבי ברוך

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זע"א, היה נוהג לבוא בעתים מזומנות לבית הכנסת לדרוש בגפ"ת. לימים איקלע לברדיטשוב איש אחד מליטא והוא מופלג גדול בנגלה ובנסתר והשתקע בה, והיה מתגורר בבית המדרש ועוסק בתורה, ואחינו בני ישראל, רחמנים בני רחמנים, היו מפרנסים אותו.

פעם אחת כשבא הרה"ק מברדיטשוב לבית הכנסת לדרוש כמנהגו, וכל המופלגים והלמדנים שבעיר באו לשמוע את דרשתו, בא גם היהודי ההוא ביניהם. והנה בתוך הדרשה שדרש בפלפול גדול, קם היהודי והקשה קושיא גדולה. הרה"ק השתתק לרגע, ואחר כך נתן שלום למקשן ושאל אותו: מאין אתה, השיב לו היהודי: אני איש מעיר פלונית בליטא, אמר לו הרה"ק מברדיטשוב: הוואל נא ובוא לביתי ונעיין בזה. כל העולם הבין, שהיהודי גרם עגמת נפש לצדיק בזה ששאל את קושייתו בפומבי באמצע הדרשה, שלא כמידת דרך ארץ, וגם לא מילא בקשתו ולא בא לביתו, אבל הרה"ק לא אמר לו כלום. לא עברו ימים מועטים ושוב דרש הרבי בבית הכנסת, ושוב בא והקשה לו קושיא גדולה, והלך לו עם הקושיא שלו.

אחר הדברים האלה נסעו חסידים מברדיטשוב למעזיבו אל הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זע"א. כשבאו לפניו שאל אותם על החדשות שנעשו בברדיטשוב, וסיפרו לו שבא יהודי אחד מליטא לברדיטשוב, והוא מצער מאד את רבי לוי יצחק בקושייתו באמצע הדרשה. שאל אותם הרה"ק רבי ברוך: האם הלה בר אוריין הוא? והשיבו לו, שהוא גאון גדול. אמר להם הרה"ק רבי ברוך: אם יבוא אלי אראהו שאינו יודע מה דקאמר רבנן. כששבו החסידים לביתם, סיפרו ליהודי מליטא שיש במעזיבו צדיק אחד, רבי ברוך, שאינו למדן כמו הרבי מברדיטשוב, והוא אמר שאם תבוא אליו יוכיח לך שאינך יודע כלום. אמר להם היהודי: אם אינו למדן, למה קוראין לו רבי? השיבו לו, שהוא בקי בזוהר הקדוש. מה עשה הלה, שהיה בקי בכל התורה וגם בזוהר, בחר לו מאמר קשה מאד בזוהר, ונסע למעזיבו לשאול פירוש המאמר הזה מאת רבי ברוך.

כשבא למעזיבו הודיעו זאת לרבי ברוך, וציוה להכניסו אליו. כשנכנס לפניו, נתן לו שלום, והיה לפניו פתוח הזוהר במקום

אני מהסוחרים הגדולים, ואני מתעשר מאד מהן...". אכן, לא בכדי אמרו חז"ל (שם) "הרוצה שיתעשר, יתעסק בבהמה דקה", דהיינו בגידול עזים וכבשים.

שנה אחת, התפשטה מגיפה בעדרי הצאן, מגפת משפלה היתה בהן, ונפלו בזה אחר זה, כנראה שאיזו מחלה התפשטה בהן, רצתי לרופא המומחה לבהמות, בדק אותם, וניסה בזריקות וטיפולים שונים, אבל לא נראה שום שינוי, המשיכו ליפול בזה אחר זה, הצאן נפלו נבלות בזה אחר זה. במקום להתעסק בעדרי הצאן, נהפכתי כל היום כאיש 'חברה קדישא' לטפל יומם ולילה בנבלות שמילאו את שטחי הדשא, רצתי שוב לרופא, עד שהרים ידיו ואמר לי: "ס'איז א הימל זאך", זהו משהו שמיימי, ואיני יכול לעזור לך...

"נו מה צריך לעשות?" שאלתי אותו.

וענה לי: "שמע נא לדבריי, בעניני שמים איני מבין, ואיני יכול לעזור לך, לזה יש כתובת מיוחדת, גש נא לכומר העיירה, והוא יוכל לעזור לך"...

הלכתי לכומר, ולפני זה נתתי לו גם סכום כסף הגון... הכומר פקד עלי לעשות גם 'זידוי דברים', אבל לא עזר, הם נפלו פגרים בזה אחר זה, כשראיתי שלא עזר כלום ניגשתי אליו שוב, חשבתי אולי להגדיל את סכום הפדיון... עד שבפעם השלישית, מלאך רע יענה אמן בעל כרחו, ואמר לי הכומר בסוד גמור: "בוא ותשמע מה שאומר לך", כשמקודם הוא בודק אם דלת חדרו סגורה היטב. פתח ואמר: "אני מגלה לך סוד, אבל אל תגלה זאת לשום אדם... לא הרחק מכאן, יש ראביי קדוש, קוראים לו 'ראביי לייבוויץ', הוא איש קדוש, לך אליו, אולי הוא יוכל לעזור לך". והלכתי מיד להיכל הישיבה.

הבחורים נבהלו נמוגו, גוי שמן ומגושם עומד בפתח הישיבה, לידו עגלה וסוסים, והוא מבקש ליכנס לישיבה... הוא רוצה ליכנס אל 'הרבי' (כך כינו אותו התלמידים), אל הראש ישיבה, אולי הוא רוצה להתקבל בישיבה, או לדבר בלימוד?!

התלמידים הלכו לבשר לרבי ברוך בער שגוי רוצה לדבר עמו... "שיכנס"... פסק רבי ברוך בער.

העמיד את עגלתו בצד, והגוי נכנס לתוך החדר, התיישב והתחיל לבכות בדמעות שליש...

התחיל להתוודות, וסיפר את כל סיפורו על העזים והכבשים שמתו בזה אחז זה, ואין רפואה למכתם. וש... הכומר גילה לו, שראביי לייבוויץ יכול לעזור לו... ולכן אני פה...

רבי ברוך בער נענה ואמר לו: "תנאי אחד יש לי אליך".

"מה התנאי?", שאל הגוי.

"תן לי את ידך, ותבטיח לי, שלא תעשה רע ליהודי כל ימי חיך"!!!

"וכמה זה עולה?" שאל הגוי.

"זה לא עולה כלום!" השיב רבי ברוך בער בניחותא, "דק תבטיח לי".

הגוי הבטיח. וחזר לביתו. והמגפה נעצרה. שוב לא נשמע 'שוד ושרב' בעדרי הצאן.

"האם לא אקח אותך לראביי לייבוויץ?" - סיים הגוי את סיפורו להבחור יצחק גלבך.

***

בשמחתם ובצערם של ישראל, אך יש בו גם זרקור מופלא לכוונה של אמונה תמימה ופשוטה, אשר על ידה אפשר לשדד מערכות הטבע ולפעול ישועות בקרב הארץ נגד כל הסיכויים הגשמיים הנראים לעין בשור.

הסיפור עצמו נשמע מפי הגה"ח רבי יהושע העשיל הערשבערג שליט"א, והנכדים סיפרו אותו לפני זקנם הגדול מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל תחת אחד השיחים.

היה זה לפני מספר שנים, כאשר אישה מבוגרת בסביבות גיל השישים עדיין לא נפקדה בזרע של קיימא, וכמובן שבמשך השנים הרבות שחלפו, ניסו לעשות את כל הפעולות שבעולם כדי להשיעם מצרתם הנוראה ל"ע, אולם כל הרופאים הגדולים ביותר הרימו ידיהם בייאוש והודיעו להם בזה אחר זה, בקול שבור ומרוסק, כי אין להם מה להועיל יותר במצב כזה, בפרט לאור הגיל המבוגר בו נמצאת האישה, כי עוד לא היה כדבר הזה בעולם הרפואה.

מאידך, האישה ובני משפחתה לא התייאשו לרגע אחד לאור בשורת הרופאים שלא נתנה להם סיכויים להיפקד בדבר ישועה ורחמים. הם המשיכו להאמין בלבב שלם מתוך אמונה פשוטה וברורה כי לא אבדה תקוותם, ועוד חזון למועד להשפיע עליהם רחמים וחסדים משמי רום.

**אני מציעה לא
להתייאש גם בגילי
המבוגר, היות והיתה
לנו כבר במשפחה
סבתא זקנה שהמתינה
אף היא להיפקד בפרי
בטן משך תשעים
שנה, ולבסוף היא
זכתה להיפקד נגד
כל הסיכויים הנראים
בדרך הטבע...**

תפילות רבות ספוגות בדמעות רותחות, ליוו את בני הזוג בדרכם לרופאים ולפרופסורים גדולים ומומחים מכל רחבי העולם, עד שהגיעה לאוזנם שמועה רחוקה על אחד הפרופסורים הגדולים ביותר במדינה רחוקה, והם החליטו לעשות את הניסיון האחרון מבחינתם כדי לבצע את חובת ההשתדלות.

הם הרחיקו נדוד עד למקומו של הרופא המפורסם וישבו בחדרו משך שעה ארוכה, מספרים את סיפורם הכאוב ומביעים את תקוותם כי עדיין ניתן לעשות משהו. שמע הפרופסור את דבריהם והפתיע אותם באמרו כי בימינו עם התפתחות הענק בטכנולוגיות שונות אפשר לטפל במצבים כאלה ולהביאם לידי תוצאה חיובית, אולם בד בבד השמיע את הסתייגותו מכך שהאישה נמצאת בגיל הסמוך לשישים, כך שאין כאן סיכויים רבים להצלחה בטיפול.

ברגע שלפני האחרון, טרם ישתלטו עליה זרועות הייאוש ועולמה ייחרב עליה לתמיד ר"ל, נאזרה האישה הצדקנית והמיוסרת באמונת עוז ואמרה לפרופסור מנהמת ליבה הפצוע: "אני מציעה לעשות את הטיפול הזה גם בגילי המבוגר, היות והיתה לנו כבר במשפחה סבתא זקנה שהמתינה אף היא להיפקד בפרי בטן משך תשעים שנה, ולבסוף היא זכתה להיפקד נגד כל הסיכויים הנראים בדרך הטבע, כך שייתכן ויש אצלנו במשפחה תופעה כזו שאפשר ללדת גם בגיל מבוגר..."

הפרופסור שמנהל את ענייניו על פי הפרוטוקול, שמע את הדברים

שנמצא המאמר שהיהודי התכונן לשאול את פירושו. הוא ראה זאת וחשב בלבד, אולי מקרה הוא, שאלו רבי ברוך: אם מר לומד תורה הרבה? השיבו: הן. שאלו רבי ברוך: מה למדת? השיב: ש"ס בבלי וירושלמי, תוספתא ספרא וספרי, האלפסי הרמב"ם, טורים. שאל אותו רבי ברוך: וגם גמרא למדת? חשב אותו אחד שרבי ברוך לא שמע את דבריו, והשיב לו: הן.

אמר לו רבי ברוך: עד שתשאלו פירושו של מאמר זה בזוהר, אשאלך פירושו של מאמר אחד בגמרא, שהוא תמוה מאד: הנה איתא במסכת נדה: כשהתינוק במעי אמו נר דלוק לו על ראשו ומלמדין אותו כל התורה כולה, וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסותרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה. והנה תמוה הדבר, למה צריך ללמד את התינוק כל התורה כולה, ואחר כך לסתור אותו שישכח את תלמודו? או שלא ילמדו כלל, או ילמדו ולא יסתרו אותו אחר זה על פיו שישכח את תלמודו. שתק הלה.

אמר לו הרבי: אני אתרץ לך, כי הנה לכאורה קשה למה היה לו להקב"ה לברוא מדות רעות, הנה למשל, השכחה מדה רעה הוא, למה בראה הקב"ה? אולם מפני שני טעמים ברא הקב"ה את השכחה: א. מפני שהתורה הקדושה היא כל כך עמוקה וחריפה וכולה רוחניות, שאי אפשר להבין אותה במוח גשמי, ואילו לא למדוה את האדם קודם לידתו, לא היה משיגה כלל. אבל כשהגיע זמנו של אדם לצאת לאויר העולם, סוברים אותו על פיו שישכח את תלמודו, כדי שיתייגע ויעמול בתורה, ולא יהיה כאוכל נהמא דכיסופא ויבוא על שכרו בעולם הבא. ב. איתא בספרים הקדושים, שאם לא היתה מדת השכחה בעולם היה העולם חרב, כי תמיד היה עולה בזכרוננו של אדם שימות, ולא היה בונה בית ועוסק במלאכה ובמשא ובמתן, לפיכך נטע הקב"ה מדת השכחה באדם. נמצא שיש שני מלאכים: האחד ממונה ללמד את האדם תורה באופן שלא ישכח אותה, והשני ממונה לסטור אותו על פיו כדי שתהא בו מדת השכחה. והנה המלאך הממונה על מדת השכחה הוא כולו שכחה, ואפשר ששכח לסתור על פיו, אבל אם הוא שכח יכול אני לסטור. ואתה קרא נא את המאמר בזוהר, פתח והתחיל קורא 'תא חזי' ושכח שאמר 'תא', ויצא משם ושכח את כל תלמודו, ונעשה עם הארץ גדול, והיה שמש בבית כנסת.

(ספיר ויהלום פר' תצוה תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

**הפרופסור שמנהל את ענייניו על פי הפרוטוקול,
שמע את הדברים וקיבל אותם בהבנה. "אכן", הרהר
לעצמו בשקט, "יש במשפחה הזו תופעה שכבר היתה
בעבר עם סבתא זקנה שנפקדה בגיל תשעים: אם-
כן, יתכן שגם היא תצליח ללדת בעקבות הטיפול
המקצועי, בפרט שהיא רק בגיל שישים". אכן, השתדל
הרופא המומחה ולפקודת השנה חבקו בני הזוג בן
במזל טוב, לשמחתם העצומה שלא ידעה גבולות
מעשה נפלא הגיע לידיו על ידי נכדי כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען
זצוק"ל, בפרק העוסק על השתתפותו בכל נימי הלב והנפש**

ועזב את השחיטה. לעומת זה, חברו היה אדם גס-רוח. הוא לא הביע חרטה על מעשיו, ואף נשבע להינקם ברב.

האיש הזה חָבַר לפוחז וריק כמוותו, שעבר על תקנות הקהילה והוחרם על-ידי הקהל. גם הלה היה מוכן לעשות הכול כדי לנקום ברב. הם ציפו להזדמנות נאותה.

בשבת שלאחר הכתרת המלך אלכסנדר השלישי עמדו השניים בבית-הכנסת של ה'אבני נזר' ועקבו אחריו בעין בוחנת. הם הבחינו כי בעת אמירת תפילת 'הנותן תשועה למלכים' היה הרב שקוע במחשבותיו, ולא אמר את התפילה.

לזאת חיכו השניים. הם הריצו מכתב הלשנה אל שר המחוז וכתבו כי הרב הוא 'מורד במלוכה' ונמנע בפרהסיה מאמירת התפילה לשלום המלך. במכתבם פידרו עוד עשירים ושתיים טענות על הרב. הם ידעו כי המלך היה רגיש מאוד לכל ניסיון של מרידה, והיו בטוחים כי מכתב ההלשנה יטופל במלוא החומרה.

ואכן, בוקר אחד נשמעו דפיקות על דלת ביתו של ה'אבני נזר'. בפתח עמדו נציג ראש העיר ואחד מראשי הקהילה. הם הניחו לפניו מכתב ובו נאמר כי על-

פי פקודת שר המחוז הוא מפוטר מתפקידו כרב העיר, ונוסף על כך הוא נדרש לעזוב את העיר עם משפחתו בתוך עשרים וארבע שעות!

הימים היו ימי שיא החורף. שלג נערם בדרכים, ויציאה לדרך עם ילדים רכים הייתה סכנה של ממש. אולם ה'אבני נזר' קיבל את הגזרה בשלוות-נפש. להפתעת תלמידיו ביקש מהם לשבת והתחיל את שיעורו היומי הקבוע, באומרו: "כעת הוא הזמן ללמוד, וכאשר לומדים תורה אין לדאוג".

הדבר היה לפלא. מחר ייאלץ הרב לקחת את מקל הגדודים ולצאת עם משפחתו במזג-האוויר הקשה, והוא עומד עכשיו ומוסר שיעור עמוק, ומחדש חידושים רבים, כאילו לא אירע דבר.

חסיד נאמן היה ל'אבני נזר' בעיר קאליש, איש נכבד בעל קשרים מסועפים, ושמו ר' בעריש. מישוהו דאג להעביר אליו את דבר הגזרה, והוא החל לפעול במהירות לביטולה. הוא נסע אל שר המחוז וביקש ממנו לבטל את פקודת הגירוש ותחת זאת לברר את הטענות בבית-המשפט.

ר' בעריש תיאר לפני השר את אישיותו של רבו. הוא הסביר כי מדובר בגאון וצדיק, שמוחו עסוק בלימוד התורה עד כדי הינתקות מוחלטת מהנעשה בעולם הזה. מכאן גם התנהגותו בעת אמירת התפילה, הסביר החסיד. לא הייתה כאן כל כוונת מרידה, חלילה, אלא פיזור-נפש וחוסר ערנות לנעשה סביבו.

השר קיבל את המלצת החסיד. הוא אמר לר' בעריש כי קודם הבירור בבית-המשפט הוא מבקש להיפגש בעצמו עם רבו ה'אבני

וקיבל אותם בהבנה. "אכן", הרהר לעצמו בשקט, "יש במשפחה הזו תופעה שכבר היתה בעבר עם סבתא זקנה שנפקדה בגיל תשעים; אם-כך, יתכן שגם היא תצליח ללדת בעקבות הטיפול המקצועי, בפרט שהיא רק בגיל שישים". אכן, השתדל הרופא המומחה ולפקודת השנה חבקו בני הזוג בן במזל טוב, לשמחתם העצומה שלא ידעה גבולות.

מספרים נכדי מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל: "כשסיפרנו עובדא זו לפני זקננו זצוק"ל, רצינו לראות איך יגיב על המעשה, שהרי נראה מכאן כוחה הגדולה של אמונה פשוטה של אישה כשירה, אולם כשסיימנו את סיפור המעשה נענה רבנו בשמחה רבה שאי אפשר לתאר: 'אה, ברוך השם'... ואז תפסנו שמשך כל הזמן שסיפרנו לו המעשה, השתנו פניו בצער מאז ששמע שאישה זו לא יכולה להיפקד ר"ל, עד הרגע ששמע כי אכן נפקדה ושמע ד' קולה, אמר ברוב שמחה וחדווה: 'אה, ברוך השם'..."

(הסופר הרב יוסף מאיר האס הי"ו)

בוקר אחד נשמעו דפיקות על דלת ביתו של ה'אבני נזר'. בפתח עמדו נציג ראש העיר ואחד מראשי הקהילה. הם הניחו לפניו מכתב ובו נאמר כי על-פי פקודת שר המחוז הוא מפוטר מתפקידו כרב העיר, ונוסף על כך הוא נדרש לעזוב את העיר עם משפחתו בתוך עשרים וארבע שעות!

הימים היו ימי שיא החורף. שלג נערם בדרכים, ויציאה לדרך עם ילדים רכים הייתה סכנה של ממש. אולם ה'אבני נזר' קיבל את הגזרה בשלוות-נפש. להפתעת תלמידיו ביקש מהם לשבת והתחיל את שיעורו היומי הקבוע, באומרו: "כעת הוא הזמן ללמוד, וכאשר לומדים תורה אין לדאוג".

הדבר היה לפלא. מחר ייאלץ הרב לקחת את מקל הגדודים ולצאת עם משפחתו במזג-האוויר הקשה, והוא עומד עכשיו ומוסר שיעור עמוק, ומחדש חידושים רבים, כאילו לא אירע דבר.

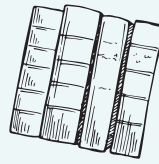
עלייתו של אלכסנדר השלישי על כיסא המלוכה בפולין נחגגה בטקס רב-רושם. היום הזה נחוג על-ידי כלל אזרחי פולין, ואף היהודים ציינו זאת בתפילה מיוחדת שנאמרה בבתי-הכנסת, לאחר קריאת התורה.

זה היה לפני כמאה ושלושים שנה. בעיר נאשעלסק שימש ברבנות רבי אברהם בורנשטיין, הידוע בספריו 'אבני נזר'. זה היה קודם שעבר לסוכטשוב. הוא היה גאון עצום. בהיותו בן עשר סיים את הש"ס, ואת תשובותיו בהלכה החל לכתוב בהיותו בן שש-עשרה. גם את רבנותו נהג בתוקף, ותושבי העיר הכירו היטב את שנינותו וחריפותו.

באותם ימים גילה ה'אבני נזר' כשלים חמורים בתפקודם של שני שוחטים. אחד מהם הודה כי הצדק עם הרב, חזר בתשובה שלמה

**הבה נשמה, נזרה
ונעריך: יש לנו את
היכולת להאמין,
להתחבר, להישען,
להרגיש שיש לנו
אבא שבשמים, יש
לנו על מי לסמוך!
אשרינו מה טוב
הלקינו, שאנו
יהודים מאמינים בני
מאמינים!**

ישב השר היה מפואר ביותר. וילונות יקרים השתלשלו על הקירות. הצדיק, שמוחו היה שקוע בקושיה קשה ברמב"ם, ניגש מבלי-משים אל אחד הווילונות, וניגב באמצעותו את הזיעה שעל פניו, כאילו היה מגבת פשוטה.

חיוך עלה על פניו של שר המחוז. הוא הפטיר לעבר ר' בעריש: "כעת אני רואה באיזה 'פושע' ומורד במלכות' מדובר..."

בבוא יום המשפט היה הרב שליו ונינוח. הוא השמיע את השיעור היומי כהרגלו, ורק קיבל עליו לצום. כמו-כן ביקש מהציבור לומר תהילים. למשפט שיגר את עורך-דינו. בפסק-הדין כתב השופט כי הרב זכאי מכל אשמה, והחזיר לו גם את תוארו ומעמדו כרב העיר. לאחר זמן התברר, כי מיד לאחר פגישת האבני נזר' עם השר, ביקש השר למסור לבית-המשפט כי לדעתו הרב זכאי וכל העניין אינו אלא עלילה שנרקמה עליו. וכך היה לשמחת כל יהודי העיר.

גל' שיחת השבוע

נזר' ולעמוד על טיבו.

למחרת בבוקר מיהר ר' בעריש לעיר נאשעלסק לבשר לרבו על ביטול הגזרה. כשבא אליו לא היה יכול למסור לו את הבשורה, משום שה'אבני נזר' עמד באמצע השיעור היומי.

ר' בעריש ביקש מהגבאי למסור לרבי כי בשורה חשובה ביותר בפיו, אולם הרבי ביקש להודיע לו כי אין בשורה חשובה משיעור תורה, ולכן יואיל-נא להמתין עד תום השיעור. כאשר סוף-סוף סיפר ר' בעריש על הצלחתו לבטל את הגזרה ולהחליפה בבירור, קיבל הצדיק את הדברים בקור-רוח, כאילו ידע מראש שכך יהיה. עתה מסר ר' בעריש לרבו את בקשת שר המחוז להיפגש עמו. הרבי ניאות, והם יצאו יחדיו אל בית השר. את רוב הדרך עשו במרכבתו של ר' בעריש, אולם נותרה כברת-דרך שאותה נדרשו לצעוד ברגל, בהליכה מייגעת, שגרמה להם להזיע.

יגיעים ומיוזעים נכנסו הרבי והחסיד לארמון השר. האולם שבו

מחזירים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים
נכה מתחילים את היום!

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים הק' יומי
- פניני אביר יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

ישירות למייל האיש

לחץ כאן להצטרפות

פנינים על הפרשה:

עצותיו הרעות של היצר הרע

אלה בני שער החרי ישיבי הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה. ודשון ואצר ודישן וגו' (בראשית לו כ-כא). אפשר לפרש אלה הפסוקים בדרך רמז על יצר הרע ומועצותיו הרעים, שבתחלה בא לאדם לפתותו כי אם בדבר קל, וחוזר ומפתהו בחמור ממנו, עד שיטמיעהו שלא יוכל לצאת. ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד מ"ב) שעברה גוררת עברה, דהינו עברה קלה גוררת חמורה ממנה. וכמו שעשה בתחלת פתויו עם חוה בעץ הדעת, כשאמרה לו צוה לנו הקדוש ברוך הוא גם על הנגיעה, מיד דחפה עליו ואמר לה, הרי נגעת בו ולא באה לך מיתה, אם כן גם האכילה אכל ולא תמות, עד שגרמה מיתה לה ולכל העולם (ב"ר יט ג). וכך הוא עושה תמיד עם בני אדם, בתחלה מסית אדם בדבר קל ומושכו לחמור ממנו עד שמטמיעו:

לכן צריך להתרחק מכל תאוות העולם

ודרך משל, כמו יש מלבוש אחד שהלובשו גורם לו להיות רודף אחר מעשים רעים ולהיות רמאי ודרכיו מקלקלים בכל ענין, והלבוש ההוא תאווה לעינים ונחמד ללב, ומתאווים בני אדם אף לפחות לטלו בידם לראותו. והנה איש הזהיר והירא, שומר עצמו ונזהר שלא לגע בו כלל, כדי שלא יבוא ללבשו ולעשות בו מעשים הרעים, אבל איש פתי ושוטה כשרואה אותו המלבוש וחומדו, ובא איש פתי כמותו ואומר לו אם רצית לטל כלי זה בידך ולראותו מה בך, כי אין הזק כי אם בלבישתו, אבל בנטילתו אין הזק, וכששומע לו ונוטלו מפתהו עד שלובשו, עד שישתקע בו ולא יוכל להסירו. כן דרך היצר הרע עם בני אדם, בתחלה מפתה אותם לעסק בהבלי העולם, וכשתכנס בהם תאוות העולם מפתה אותם עוד להתבטל ממצות ומהתפלה כדי להשיג תאוותם בהבלי עולם, ומזה גורם להם עוד לעשות עול במשא ומתן ולרמות בני אדם ולהונותם, ועוד גורם להם לעשות כל תאוותם אפלו בדבר האסור, וממילא נשתקעו ביד יצר הרע ונגעשו מלך עליהם הוא וכל כחותיו, עד שהם בעצמם עושים מעשי שטן, ומושכים אחרים ומפתים

עצות וסגולות:

ענייני תפילה (ב')

הצלחה ברוחניות היא על ידי תפילה

והשגת החכמה ויראת שמים וקבלת תשובתו, הן הנה תחלת הכל בתפלה, כמו שאומרים 'אתה חונן' וכו' וחנונו מאתך חכמה בינה ודעת, וסמוך לזה 'השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', הרי דתחלת בקשתנו בתפלה היא על החכמה ועל היראה ועל התשובה.

(אלף בינה, אות אל"ף ד)

עיקר התפילה הוא לתיקון השכינה

עקר התפלה הוא לעלוי השכינה, אף על גב דנסח התפלה היא לערך האדם, הכל לתיקון השכינה, וכיון שהיא מתעלית ומתברכת, מתברכים ממנה בניה שהם בני ישראל.

(אלף בינה אות למ"ד ו)

לתפילה צריך פה נקי מדיבור אסור

אמנם חקרתי וראיתי כי הסוד דבר קדוש ורוחני עד מאד, והוא תלוי במחשבה, והמחשבה צריך שתהיה זכה וברה. והפה המוציא דברי תורה ודברי תפלה וברכות של מצות, צריך שיהיה הפה נקי מדברי שקרים ודברים בטלים, דלא שייך פה מאוס ומסוגף לשרת לפני ה' ולהיות תקון לעולמות עליונים על ידו. וכמו שכתוב (ישעיה סו כ) 'כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה', דבעינן מנחה טהורה בכלי טהור, ובפרט בתפלה דתלויה בלב, דעל ידה עולים העולמות. ואם היה הפה דובר שקרים ואון ומרמה, איך יעלו על פיו העולמות, על זה נאמר (בבא קמא צד.) 'אין זה מברך אלא מנאץ'. על כן צריך לזהר מי שרוצה שתקבל תפלתו, שישמר פיו ולשונו שמירה מעלה, דאז תקבל תפלתו.

(אלף בינה, אות מ"ח)

תפילה מוהפה ללא הלב - אינה מתקבלת

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה ב). אפשר לרמז על התפלה, דידוע דעקר תפלה היא בלב, כמו שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ב.) איזוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפלה. שצריך כונה בלב בשעת התפלה, ואם אין אדם מכון לבו בשעת תפלה, רק מוציא הדברים בפיו ולבו בל עמו, אין תפלתו מתקבלת. והתפלה נקראת 'דברים העומדים ברומו של עולם' (ברכות ו:), והטעם, משום דהתפלה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעלה ומעלים השכינה מעלה מעלה, ולא שייך שתעשה הפעלה הזאת כי אם בכונת הלב כראוי.

(פיתוחי חותם פרשת תרומה, ד"ה ויקחו)

ע"י ג' תפילות ביום מפיל הסטרא אחרא

וגדול פת התפלה שנוצץ כל כחות הסטרא אחרא. ולזה רמז להם אל ירך לבבכם מחמת שאתם קרבים היום, דהינו שכל יום ויום אתם קרבים למלחמה חדשה, גם מזה אל תיראו, שהרי הקדמתי ואמרתי לכם שמע ישראל, ומלת שמע ראשי תבות שחרית מנחה ערבית, דהינו, כשתקומו שלש תפלות ביום, אף על גב דיצר הרע מתחדש עליכם בכל יום, הרי גם אתם מחדשים תפלות בכל יום, וגדול פת התפלה דנוצצת כחות הסטרא אחרא, דהנה 'תפלה' אותיות 'הפלת', דהינו דהתפלה היא המפלת הסטרא אחרא, ולכן כשתהיו מקימים שלש תפלות ביום, בזה אל תיראו ממלחמה דיצר הרע שבכל יום.

(פיתוחי חותם פרשת שופטים, ד"ה כי תצא)

אותם לעשות כמעשיהם:

השומעים לעצת יצר הרע נקראים בני

וזהו רמז הפסוקים. אלה בני שעיר, הם בני אדם הרודפים אחר עצת יצר הרע ונקראים בני, ושעיר הוא יצר הרע, לפי שעשו נקרא 'איש שעיר' (לעיל כז יא), והוא מצד יצר הרע. אי נמי, שעיר מלשון 'לשעיר' (ויקרא יז ז) שהם השדים, לפי שיצר הרע מבחיל בני אדם כמו השדים שמבחיילים בני אדם. ובא לרמז כאן אלה סבות בני אדם עד שנעשו בני יצר הרע, ויצר הרע הוא המביא חרון אף לעולם, וזהו החרי, מלשון חרי אף. ואלה בני יצר הרע נקראים ישבי הארץ, לפי שמתעסקים וטורחים כי אם לשיבת זה העולם להשיג תאותם בה, לפיכך נקראים ישבי הארץ:

בתחילה נהנים מהעולם הזה ובסוף מוענים בני אדם

ובא לפרש במה נעשו אלה בני אדם בניו של יצר הרע. ראשון הוא לוטן, אותיות 'נוטל', זה התחלת בני אדם בפתי יצר הרע, בתחלה נוטלים הבלי העולם ומתעסקים בהם. וכיון שמתעסקים בהם, אחרי זה עושים אותם מלבוש ולבושים אותם, וזהו ושובל, אותיות 'ולבוש', מתלבש בהבלי העולם. אחר כך עברה גוררת עברה אחרת חמורה, ולא די לו שעושה מלבוש כמעשה יצר הרע, אלא גם הגוף מצטבע כמעשה יצר הרע, וזהו וצבעון, דהינו שנצבע גם גופו. ולא די לו, אלא אחר זה מוציא פעולותיו הרעים לחוץ ומראה אותם בפעל, וזהו וצנה, דהינו דברים המענים בני אדם ומעשים המענים בני אדם, בלשון הרע ודמאות ואון ועול ואונאה:

יצר הרע ותאוותיו מולכים בו ושולטים עליו

[ודשון ואצר ודישון אלה אלופי החרי בני שעיר בארץ אדם.] אחר זה מענג עצמו בתאוות העולם, וזהו ודשון. וזה גרם לו עד שדוחק עצמו למצא תאוות, וזהו ואצר, ובה משיג כל התאוות, וזהו ודישון. וכל אלה כחות יצר הרע, ונעשים כלם מלכים עליו, וזהו שאמר אלה אלופי החרי, כלומר, אלה מלכים שיצאו מיצר הרע שהוא החרי, חרון אף, בני שעיר, הוא יצר הרע. בארץ אדם, הוא מקום התקף של יצר הרע, וכל אדם ששולט בו יצר הרע בכחות הנזכרים, האדם והמקום שהוא יושב בו נקרא ארץ אדם, שהוא יצר הרע. וזה רמזה התורה דרך כלל תחלה, אחר כך רמזה בפרט כל מה שיוצא מכל כת וכת הנזכרים, וזה יצא ראשונה:

(פיתוחי חותם פרשת וישלח)

פיתויי היצר לכל מיני האנשים

גם בני אדם, גם בני איש יחד, עשיר ואביון. פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות (תהלים מט ג-ד). צריך להקדים לזה דשלושה מינים יש בבני אדם שמפתה אותם יצר הרע ואומר להם אתם פטורים מהתורה ומהתפלה ומהמצוות בטענה שהם אנוסים, א' מי שהוא עני גמור ואין לו כלום, ואם לא עבד וטרח יום ולילה בעבודה לא יוכל למצא טרף לנפשו ולנפשות בני ביתו, לזה אומר יצר הרע לא יש עליך דין וחשבון באותו עולם לא על בטול תורה ולא על בטול תפלה ומצוות, כי אנוס אתה, ואנוס רחמנא פטריה (בבא קמא כח:). וכן נמי מי שיש לו ממון הרבה, אומר לו יצר הרע אם באת ללמד תורה ולהתפלל תפלה כראוי יאבד הממון, ואם כן אנוס אתה מצד אבוד הממון. וכן נמי מי שהוא יפה תאר ודבק בו

יצר הרע, אומר לו גם כן אנוס אתה ופטור מן הדין וחשבון. ולכל הטענות האלה עשו חכמים סתירה (יומא לה:), כי העני יתחייב מצד הלל הזקן עליו השלום שהיה בתכלית העניות ולא בטל מימיו לא תורה ולא תפלה, והעשיר גם כן יתחייב מצד רבי אלעזר בן חרסום שהיו לו אלה ספניות בים ואלף ספניות ביבשה ומימיו לא בטל לא תורה ולא תפלה, והיפה תאר גם כן יתחייב מצד יוסף הצדיק, שלא היה יפה תאר כמוהו ואפלו הכי מימיו לא בטל לא תורה ולא תפלה:

אין אדם יכול להיפטר בטענת אונס

וזהו כונת דוד המלך עליו השלום שמעו זאת היא המיתה, ודעו הדין והחשבון שעתידין לתן, כי אין מנוס ממנו לשום גברא, ושום אדם לא יוכל לפטר עצמו בשום טענה. ואמר גם בני אדם גם בני איש, דהינו הם היפי תאר כאדם הראשון (ב"מ פד.) וכיוסף הצדיק הנקרא איש (תהלים קה יז), וגם כן יחד עשיר ואביון, שום אחד מהם לא יוכל לפטר עצמו מדין וחשבון, כי לכלכם יש סתירה מעליא. וזהו פי ידבר חכמות ולכלכם יש תשובה נצחת, כי הטוען שהיה יפה תאר, יוסף הצדיק יוכיח. והטוען שהיה עשיר, רבי אלעזר בן חרסום יוכיח. והטוען שהיה עני, הלל הזקן יוכיח. וזהו פי ידבר חכמות ולכלכם יש סתירה מעליא:

עיקר ביאת האדם לעולם הזה לעשות רצון יוצרו בלבד

ואם תאמר מה זו סתירה, מצינו לומר שהאנשים השלמים האלה שהם יוסף הצדיק והלל הזקן ורבי אלעזר בן חרסום הם החמירו על עצמם, ורצו להיות במעלה העליונה של החסידים, ואנחנו דינו להיות במעלת הצדיקים, ואנוסים היינו, ובדבר הזה לא יכלנו לכבש היצר:

לזה אמר והגות לבי תבונות, והכונה היא לפי שחובה על כל הנקרא בשם ישראל להתבונן בדעתו מה טעם ביאתו לעולם, ומה טעם בחר ה' בישראל מכל האמות ונתן להם תורתו הקדושה, וכשיתבונן בזה הדבר ידע מעצמו שאין עקר ביאת האדם לעולם הזה כי אם לעשות רצון יוצרו דוקא, ושום דבר מחפצי גופו והנאותו לא ימנעוהו מעבודת ה', ואם פנה לחפצי גופו ועזב עבודת ה', נמצא מורד במלכות שמים ודמו בראשו. משל למה הדבר דומה, למלך בשור ודם ששלח אחד מעבדיו ואמר לו לך למקום פלוני והביא לי דבר פלוני, וכשהלך העבד ההוא לאותו מקום והוטב בעיניו ושיבת המקום ההוא, וישב שם להנאות, ובטל שליחות המלך ולא הביא לו הדבר שבבעבורו שלחו, בודאי העבד הזה מורד במלכות וכן מות הוא. כן ענין בני ישראל עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא [ש]שולחם לעולם הזה כי אם לעשות רצונו, ואם באים לעולם הזה ומתהפכים למצא חפצם ועוזבים רצון ה', נמצאים מורדים במלכות שמים חס ושלום:

וזהו שאמר והגות לבי תבונות דהינו מה שמתחייבים העשיר והעני ויפה תאר מצד הלל הזקן ורבי אלעזר, לא יוכל שום אדם לטעון שאלו הקדושים החמירו על עצמם, אינה טענה כלל, כי כן חובה על כל בר ישראל לעשות, כי היא עקר ביאתו לזה העולם, והראיה מהמשל שאמרנו. וזהו אשה למשל אגני הוא המשל שכתבנו למעלה שהמלך שלח עבדו לקנות לו דבר פלוני, והלך העבד ונתעסק בצרכי עצמו ועזב צווי המלך, בודאי זה מורד במלכות ודמו בראשו וכן מות הוא, וכמשל הזה כן דין בני ישראל עם אביהם שבשמים: (דורש טוב, דרוש ו' לנפטרים)

מסכת תענית ט – טז

מצוות צדקה עיקרה בתכליתה – נדר לצדקה, נסיון בצדקה ועוד

בגמרא: ומי שרי לנסוייה להקדוש ברוך הוא והכתיב לא תנסו את ה' אמר ליה הכי אמר רבי הושעיא חוץ מזו שנאמר הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די (תענית ט, א).

בש"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תמא) נשאל אם טוב לו לאדם לידור כסף לצדקה ואחר כך ליתת לצדקה את מה שנדר, או שמא עדיף לתת את הכסף לצדקה בלי לידור קודם, כיון שבגמרא (נדרים ט.) מבואר שטוב לו לאדם שלא לידור מחשש שמא לא יעמוד בנדרו ויעבור על איסור נדרים.

וכתב הרדב"ז בתשובתו שמי שיודע בנפשו שעל ידי שידור לתת כסף לצדקה יזדרז יותר לתת את הכסף לצדקה, טוב יותר שידור ויזדרז על ידי כך ליתת, ולא יחשוש למה שבדרך כלל בשאר כל הנדרים טוב לו לאדם שלא ידור. והביא ראיה לדבר מסוגיותינו, שבסוגיותנו מבואר שאף על פי שבכל המצוות אין לו לאדם לנסות את הקב"ה אם יתן לו שכר למצוותיו אם לאו וכמו שנאמר (דברים ו, טז) לא תנסו את ה', מכל מקום במצוות צדקה הותר לנסות את הקב"ה, וכמו שנאמר (מלאכי ג, י) ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די. וכתב הרדב"ז שטעם הדבר שהותר לנסות את ה' במצוות צדקה, הוא כיון שבמצוות צדקה העיקר הוא שתהיה תקנה לעניים שיהיה להם ממון, ולצורך כך הותר לנסות את ה'. ואם הותר לנסות את ה' לצורך תקנת העניים כל שכן שהותר לצורך תקנת העניים לעבור על החשש שמא לא יקיים את נדרו, ולכן אם על ידי שידור לתת כסף לצדקה יזדרז יותר בנתינת הצדקה לעניים טוב לו לידור משום תקנת העניים ואין לו לחשוש שמא לא יקיים את נדרו.

וכן כתב בש"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' פד)

מטונף, וכתב לדון שכיון שצריך לכיון בעשיית המצוה שעושים כן לשם מצוה הרי שאין לקיים את המצוה במקום מטונף כיון שאסור לכיון במקום מטונף לשם עשיית מצוה. אך העירו האחרונים שהר"ש לגדא בנו של הנודע ביהודה כתב בספר אהבת ציון (דרוש י) שבבעיית צדקה המעשה בעצמו מועיל אף בלי מחשבת מצוה, וכתב הטעם לזה בשם אביו הנודע ביהודה, שבכל המצוות צריך לעשות המצוה לשם שמים ולא על מנת לקבל פרס, משום שכל מצות ה' אם אינו עושה לשם מצוה אין בו ממש ואינו עושה כלום, שהרי אם נטל לולב או הניח תפלין וציצית לולא שיש בזה מצות הבורא יתברך שציונו לעשות כן אין במעשה הזה שום תועלת מצד עצמו, ורק מפני שמקיים מצות הבורא שציונו לעשות כן קיום המצוה גורם חשיבות ויקר תפארת המעשה, ולכן אם אינו עושה לשם מצוה אין בו ממש. אבל בנתינת צדקה אף שאין בו מחשבת מצוה מכל מקום הרי יש תועלת לעני בעשייתו שאין הבדל אצל העני אם הנותן עושה צדקה לשמה או לא, ולכן מקיים המצוה גם בלי כוונה, ולכן יכולים לתת צדקה גם במקום מטונף. והוא כיסוד האחרונים הנזכר שבמצוות צדקה עיקר המצוה היא תכליתה ותקנת העניים.

להוכיח מסוגיותינו שבמצוות צדקה העיקר הוא בתקנת העניים שיהיה להם ממון, ונקט לפי זה שאם מקיימים מצות צדקה על ידי גרמא יוצאים חובת המצוה באותו דרגא כמו שהיו מקיימים אותה בידיים, שכיון שעיקר המצוה היא בתכליתה שיש תקנה לעניים ותכלית זו מתקיימת באותו אופן גם אם עושה את המצוה על ידי גרמא, הרי שאין נפקא מינא אם נותן את הצדקה על ידי מעשה או על ידי גרמא, אף שבשאר מצוות דנו האחרונים לומר שאין מקיימים את המצוה אם עושים אותה על ידי גרמא. ולפי זה כתב גם לענין קיום מצוות ביקור חולים על ידי שיחת טלפון, שיש מהאחרונים שדנו לומר שאין מצוות ביקור חולים על ידי שיחת טלפון כיון שזה נחשב כגרמא שהטלפון גורם לחולה לשמוח ואינו מעשה ממש, וכתב במנחת יצחק שכיון שביקור חולים היא בכלל גמילות חסדים שהם ענף ממצוות הצדקה, הרי שכמו שמבואר בסוגיותינו לענין מצוות צדקה שעיקר המצוה היא בתכליתה במה שיש לעניים ממון כך גם במצוות גמילות חסדים עיקר המצוה היא בתכליתה בכך שהלה נהנה, ולכן גם על ידי גרמא מקיימים מצוות גמילות חסדים ולכן יכולים לבקר את החולה על ידי שיחת טלפון.

ובש"ת לב חיים (ח"ב סי' קעג) נשאל אם מותר לעשות צדקה ומצות אחרות במקום

שאלת גשמים מז' מרחשון במקומות שהוא ימות הגשמים שם

במשנה: משנה בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה בו חמשה עשר יום אחד החג כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת (תענית י, א).

במשנתנו מבואר שבארץ ישראל שואלים את הגשמים מיום ז' במרחשון ועד יום טוב הראשון של חג הפסח, ואמרו בגמרא שבבבל אין שואלים את הגשמים מז' במרחשון אלא מיום ששים לתקופת תשרי.

וכתבו הרבה מהראשונים, שכיון שהטעם שבבבל שואלים את הגשמים רק מיום ששים לתקופה הוא כיון שבבבל היא ארץ טובענית ואינה צריכה כל כך למי הגשמים, לכן במדינות שצריכות לגשמים צריך לשאול את הגשמים מיום ז' במרחשון אף שאינם מארץ ישראל, כיון שלא בארץ ישראל וחוצץ לארץ הדבר תלוי אלא במידת הצטרפות בני מקום זה לגשמים, ורק במדינות טובעניות כבבל שאינם צריכים לגשמים כל כך אין שואלים את הגשמים עד יום ששים לתקופה.

וכן כתב בסדר רב עמרם גאון (השלם, סי' לט ושינויי נוסחאות עמ' קכג) שבכל המקומות ששוחות ומשקים מן המטר כמו ארץ ישראל ופרנקייתא מתפללים טל ומטר בז' במרחשון. וכן כתב המאירי בסוגייתו וסיים שכן המנהג בכל גלילותיו להקדים ולשאול בז' במרחשון, וכן כתב בספר המנהג (הל' תפלה סי' נו הא') שכן המנהג

בנרבנא וסביבותיה. וכן כתב בספר המכתם בסוגייתו. והרא"ש (בתשובה כלל ד סי' י) כתב שבהיותו במדינת אשכנז תמה על מה שנוהגים שם לשאול את הגשמים רק מיום ששים לתקופה, והיה המנהג תמוה בעיניו שמאחר ובמדינה זו צריכים את הגשמים כבר קודם, שזמן הזרע הוא מחצי תשרי ואילך והדבר ידוע שאם לא ירדו גשמים מיד אחר הזרע שהוא מתקלקל, שהעופות והעכברים יאכלוהו כולו, למה לא יעשו כבני ארץ ישראל ששואלין הגשמים מז' במרחשון, וכתב שביציאתו מאשכנז עבר דרך פרובינצא, ושמע במונפישליר שהיו מזכירים הגשמים בז' במרחשון, וישר מאוד בעיניו.

ולמעשה פסק בשולחן ערוך (או"ח סי' קיז ס"א) שבכל חו"ל שואלים את הגשמים רק מיום ששים לתקופה, אך מאחר ודעת הרבה ראשונים שבמקומות שצריך את הגשמים קודם צריך להתחיל לשאול את הגשמים מז' מרחשון, לכן כתבו הפוסקים שמי שטעה ושאל את הגשמים בחו"ל אחר ז' מרחשון לפני יום הששים לתקופה אינו צריך לחזור ולהתפלל (עולת תמיד סי' קיז ס"ג, שיירי כנסת הגדולה שם הגהות ב"י אות ד בשם מטה משה סי' קמח, אליה רבה שם סק"ג ועוד).

וכתב הרא"ש עוד, שמאחר ונמצא בסוגייתו ששאלת הגשמים תלויה בכל מקום ומקום לפי מידת הצטרפות לגשמים, אם כך במדינות אשכנז וספרד שצריכים את הגשמים גם אחרי חג הפסח עד שבועות, ואי אפשר לתבואה להתקיים בלי גשמים שירדו בתקופה זו, אם כן מן הראוי שלא

להפסיק לשאול את הגשמים בפסח אלא לשאול את הגשמים עד שבועות. וכתב שגם במונפישליר אין שואלים את הגשמים אחר הפסח, ותמה על מנהגם, וסיפר שפעם אחת בשנת העג נעצרו הגשמים והיו צריכים מאוד את הגשמים שאחר חג הפסח והיו מתענים על גשמים אלו ומכל מקום לא היו שואלים בברכת הגשמים בתפילה, ואמר אז הרא"ש ששעה זו כשרה לתקן את הדבר ולהתחיל לנהוג לשאול את הגשמים עד חג השבועות, וכך עשה למעשה והסכימו לו עוד כמה מחכמי עירו, אלא שאחרים התנגדו לזה ומחמת כן פסק מלשאול את הגשמים וחזר לנהוג כמנהג כל הקהלות שפוסקים לשאול את הגשמים בפסח, אף שאינו יודע טעמו של דבר, כדי שלא לעשות אגודות אגודות. ומכל מקום הביא הבית יוסף (סי' קיז ד"ה ומ"ש אבל) שמהר"י אבוהב פסק שמי שטעה ושאל את הגשמים בזמן שצריכים את הגשמים אחר פסח, אינו צריך לחזור ולהתפלל, כיון שעיקר ההלכה היא כהרא"ש. אך בבית יוסף חלק עליו וכתב שכיון שאין ההלכה כהרא"ש צריך גם לחזור ולהתפלל אם טעה. ובשו"ע (שם ס"ב) פסק שאם רוצה יחזור ויתפלל נדבה.

האם יש איסור צער בעלי חיים באדם

בגמ': אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא (תענית יא, א).

בשולחן חוות יאיר (סי' קצא) דן בדין כהן ששהה בחצר ביתו ורצה להיכנס לבית, ונודע לו שיש מת בביתו, ומכיון שהיו הימים ימות הגשמים וכפור גדול היה לו צער רב אם היה צריך להישאר בחצירו בכפור הגדול והחשיכה, ורצה אותו כהן להיכנס בריצה דרך ביתו לבית שכינו ששם לא הגיעה טומאת המת, ודן החוות יאיר אם יש להתיר לו לעבור דרך מקום הטומאה כדי להגיע לבית שכינו.

ובסוף תשובתו כתב החוות יאיר שאין לדון להתיר טומאה זו משום שצער בעלי חיים הוא מדאורייתא וכמבואר בטור ושו"ע (חו"מ סי' רעב), ואם כן כל שכן שצערו של אדם הוא דאורייתא, ויש להתיר את איסור הטומאה מחמת צער זה שיש לו

אם דין זה של תענית חלום נוהג גם בזמנינו. שהטור (או"ח סי' תקסח) כתב בשם רב עמרם ור' קלונימוס שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת, כיון שאין אנו בקיאים בפתרון החלומות לידע איזה חלום הוא חלום רע ואיזה חלום הוא חלום טוב, ולכן אין מתעניין בספק. וביאר בשו"ע הרב (סי' רפח ס"ז) שאף חלומות שנתבארו פתרוניתיהם בגמרא מכל מקום אין מתעניין עליהם לפי דעה זו כיון שנשתנו פתרוני החלומות מזמן חכמי הגמרא לזמנינו כמו שנשתנו הרפואות שבזמניהם ואינם מועילים עכשיו. ובכף החיים (שם ס"ק סג) כתב בשם אגדת אליהו (על הירושלמי מעשר שני פ"ד ה"א) שכתב שאם אדם מתייעץ עמו אם להתענות בשבת על חלום רע שחלם, הוא אומר לו שלא יתענה אלא יתענג בשבת באכילה ושתייה ובתנאי שלא ידבר בכל השבת עם שום אדם כיון שברוב דברים לא יחדל פשע, וישב בשבת ויקרא כל ספר תהילים מתחילה ועד סוף, ולמחר ביום חול יתענה תענית חלום אם ירצה וגם יתן צדקה כפי השגת ידו. והחיד"א (דבש לפי מערכת הגימ"ל אות יז) כתב שיודע הוא על אדם גדול אחד שלא היה מקפיד בחלומות, ואמר שראה תלמיד חכם אחד שרוב שבתותיו עברו עליו בתעניות מחמת חלומות רעים שהיה חולם תדיר בשבת, ואמר לו אותו גדול בשבת אחת שלא יתענה ומאז והלאה הפסיק לחלום חלומות רעים בשבת. וכתב בעל בני יששכר בהגהותיו לדבש לפי, שכן נראה גם לו על פי השכל. ויש שכתבו שגם בחול אין צריך

שמואל בסוגייתנו שכל היושב בתענית נקרא חוטא, וביארו בגמרא ששמואל סובר כר' אלעזר הקפר ברבי שאמר שנזיר נקרא חוטא כיון שציער את עצמו מן היין, הרי מבואר שמי שמצער את עצמו נקרא חוטא. וכן שנינו (בבא קמא צ:): החובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי, הרי שאינו רשאי לחבול בעצמו, ופירשו בגמרא שם (צא:): שאף דברים אלו הם כדעת ר"א הקפר ברבי שאמר שהנזיר נקרא חוטא על שציער עצמו מן היין. הרי שאסור לאדם לצער את עצמו. וכן כתב הרמב"ם (דעות פ"ג ה"א) שאם יאמר אדם שהואיל והקנאה והתאוה והכבוד וכיו"ב דרך רעה הן ומוציאין את האדם מן העולם אפרוש מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון עד שלא אוכל בשר ולא אשתה יין ולא אשא אשה ולא אשב בדירה נאה, גם זו דרך רעה ואסור לילך בה, והמהלך בדרך זה נקרא חוטא וכמו שאמרנו בנזיר שנקרא חוטא על שציער את עצמו מן היין (וראה שו"ת הרשב"א ח"א סי' תלא ושו"ע חו"מ סי' תכ סל"א).

תענית חלום בזמנינו

בגמ': אמר רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת (תענית יב, ב).

בגמרא, אמר רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת. וכן נפסק להלכה שאם ראה אדם חלום רע ראוי לו להתענות בו ביום כדי לבטל את החלום ואפילו בשבת, וכמו שנתבאר באליבא דהילכתא. ודנו הפוסקים

אם יהיה צריך להישאר בחצר כיון שאסור לאדם לצער עצמו מן התורה. וכתב החוות יאיר שאין לומר כן, כיון שרק בבעלי חיים הזהירה התורה שלא לצערם כיון שאין להם דעת ליישב את עצמם בצערם ולכן בכל אופן אסור לצערם, אבל אדם שיש לו דעת צריך הוא ליישב את עצמו ולקבל באהבה כל צער שיבא לו, ולכן אין להתיר שום איסור מחמת צער זה כיון שבאדם אין איסור צער מן התורה. ולכאורה לפי דברי החוות יאיר נמצא שמצוות פריקה שציוותה התורה במי שרואה בהמת חברו רובצת תחת משאה, אינה נוהגת אלא בבהמה שאינה יכולה ליישב דעתה מחמת הצער, ולא באדם שיכול ליישב את דעתו.

ותמחו האחרונים על החוות יאיר מהמבואר בתשובת הרשב"א (ח"א סי' רנ"ב וסי' רנ"ז) שמצוות פריקה וטעינה היא גם באדם, הרי שגם באדם שייך צער בעלי חיים. וכן כתב רבינו יונה בספר היראה שצריך להשמר מלצער בעלי חיים הן בהמה הן עוף, וכל שכן שלא לצער אדם שהוא עשוי בצלם המקום. וכן נראה מדברי הספר חסידים (סי' מד). וכן העיר החיד"א בהגהותיו לספר חסידים (שם) ובספר מטה אהרן (ח"ב כללי הצדי ערך צער בעלי חיים עמ' רנד). וכתב החיד"א בספרו דברים אחדים (אחורי תרעא, דרוש יח דף צה ע"א) ליישב דברי החוות יאיר, שודאי אין החוות יאיר חולק על המציאות שגם אדם יש לו צער הרבה פעמים, ואם יש לו צער ודאי מדין התורה הוא לחשוש לצער ואף יותר מצער בעלי חיים, ולכן אם רואה אדם את חברו מצטער תחת משאו וכדומה ודאי צריך להצילו מהצער. ולא דיבר החוות יאיר אלא לענין מי שרוצה להתיר לעצמו לעבור על איסור כיון שהוא מצטער, ועל זה אמר החוות יאיר שכיון שיכול הוא לשלוט בעצמו ולקבל את צערו באהבה, אין צער זה מתירו לעבור על איסור, כיון שאומרים לו קבל צערך באהבה ואל תעבור על האיסור. אמנם הרדב"ז (שו"ת סי' תשכח) סובר שבאמת אין דין פריקה וטעינה אלא בבעלי חיים ולא באדם.

ובשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' ככה) כתב להוכיח מסוגייתנו שאסור לאדם לצער את עצמו ואיסור צער בעלי חיים נוהג גם באדם ולא רק בבעלי חיים, ממה שאמר

היה נוהג לחתום ברכת בונה ירושלים ואומר בא"י אלקי דוד ובונה ירושלים (תשובות ופסקים מאת חכמי אשכנז וצרפת ס' עב), וכן היה נוהג ר' משה מלונדריש (פירושי רבינו אליהו מלונדריש עמ' קה), וכן היה נוהג רבינו יצחק בן הראב"ד (אמונה ובטחון המיוחס לרמב"ן פט"ו).

ואכן בנוסחאות התפילות שמארץ ישראל שנמצאו בגניזה הקהירית שהיו שם כמה נוסחאות בברכת בונה ירושלים שבהם מצורפת ברכת דוד לברכת בונה ירושלים, כגון – רחם עלינו ה' אלקינו ברחמך הרבים על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בן דוד משיחך בנה ביתך ושכלל היכלך, בא"י אלקי דוד בונה ירושלים.

ויש נוסחאות שבהן אין מופיעה כלל ברכת את צמח דוד, וכן במשנת רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי (נזיר יורק תרצד עמ' 288) הובאו אסמכתאות מפסוקים לכל ברכות שמונה עשרה ואילו לברכת דוד לא ניתנה שם שום אסמכתא.

ויש שכתבו שגם בארץ ישראל היו נוהגים בתחילה לברך ברכת ולירושלים לעצמה וברכת דוד לעצמה, ורק בימי הורדוס מחמת יראת המלכות שלא נתנו להזכיר מלכות בית דוד היו שהשמיטו לגמרי ברכת צמח דוד והיו שכללו בברכת בונה ירושלים (ראה פירושים וחדושים בירושלמי, ברכות שם).

ויש סוברים שברכת את צמח דוד נתקנה מלכתחילה בבבל משום כבודו של ריש גלותא שהיה בבבל שהיה מזרע דוד ולא היו אומרים אותה בארץ ישראל מלכתחילה, ורק אחר זמן היו שנהגו בארץ ישראל לכללה בברכת בונה ירושלים (הרד"צ הופמן בעל שו"ת מלמד להועיל, נתיב בינה כא עמ' 266).

וכתב רש"י (ד"ה תשע עשרה) שאף על פי שתמיד היחיד מתפלל י"ט ברכות ובתענית צבור שמוסיפים ברכת עגנו יש עשרים ברכות, מכל מקום לסתם תפילה קוראים תפילת שמונה עשרה ולא תשע עשרה כיון שברכת ולמלשינים נתקנה אחר שתקנו את כל הברכות, וכמבואר בברכות (כח:): שביבנה תקנוה. אך הר"ד (תוס' ר"ד ד"ה אלא שזה, ספר המכריע ד"ה אלא שזה) הקשה על פירוש רש"י מהמבואר בתוספתא (ברכות פ"ג הכ"ה) ובירושלמי (ברכות פ"ד ה"ג) ששמונה עשרה ברכות שאמרו חכמים בתפלה כנגד שמונה עשרה אזכרות שבמזמור הבו לה' בני אלים, וכולל של מינים בשל זדים, ושל זקנים וגרים במבטח לצדיקים. הרי מבואר שגם אחר שתקנו ברכת המינים עדיין מחשיב התנא רק י"ח ברכות, וכתב הר"ד שטעמו של דבר הוא כיון שהירושלמי סובר שצריך לכלול את ברכתו של דוד – את צמח דוד – בברכת בונה ירושלים.

וכתב הר"ד שכן אנו מוצאים בקרובות שנתקנו על ח"י ברכות בפורים וביום הושענא ובי"ז בתמוז ובי' בטבת, שהוא כולל של דוד בבונה ירושלים כיון שהם נתקנו לפי מנהג התלמוד הירושלמי שברכה אחת הם, אבל התלמוד שלנו סובר שמברכים של דוד בפני עצמו ושל בונה ירושלים בפני עצמו ואנו נוהגים כמנהג התלמוד בבלי ומברכים כל ברכה בפני עצמה. ועוד הזכיר הר"ד שיש נוסחאות שהיו חותמים ברכת בונה ירושלים ואומרים אלקי דוד ובונה ירושלים, וכתב שלפי מנהגינו שאנו מברכים ברכת ולירושלים לעצמה אין טעם להוסיף בחתימה אלקי דוד. אמנם רבינו תם

להתענות בזמנינו תענית חלום. ובערוך השולחן (סי' רפח ס"ג) הביא בשם הריב"ש שאם הוא אדם שאינו מקפיד בחלום רע או שהתענית רע לו ומצטער הרבה בו יותר ממה שמצטער מפחד החלום אסור להתענות בשבת ואף בחול אין לו מצוה להתענות, והוסיף בערוך השולחן וכתב שפשוט שאם הרר ביום מענין החלום או שישן בכרס מליאה שדברים אלו גורמים לחלום חלומות רעים אם כן פשוט שאין שום ממשות בחלום זה, וסיים וכתב שעתה נוהגים ללכת אל החכם שבעיר לפתור לו החלום והוא פותרן לטובה ולברכה, ולא ירגיל אדם בחלומות. ובשדי חמד (פאת השדה כללים מערכת ד אות כז) כתב בשם ליקוטי מהר"ן שפירא, שמי שאינו מתנזר מתענוגים בימות החול ואוכל בשר ושותה יין בימים שאומרים בהם תחנון, אין חלומותיו חשובים ואין להתחשב בהם (וראה עוד דינים והנהגות לחזו"א א"ח ס"ה אות ד, קובץ אגרות ח"ב קמט, ושו"ת דברי חכמים 198 מדברי פוסקי זמנינו).

נוסח תפילת וירושלים עירך

בגמ': אין בין יחיד לצבור אלא שזה מתפלל שמונה עשרה וזה מתפלל תשע עשרה וכ' (תענית יג, ב).

בסוגייתנו מבואר שאין בין תענית יחיד לתענית ציבור לענין תפילת שמונה עשרה, אלא שבתענית יחיד היחיד מתפלל שמונה עשרה ברכות ואינו מייחד ברכה מיוחדת לתפילת עגנו אלא כולל אותה בברכת שומע תפילה, מה שאין בציבור ששליח הצבור מייחד ברכה מיוחדת לעגנו ונמצא שהוא מתפלל תשע עשרה ברכות.

תקנות החכמים נגד מפקיעי שיערים

בגמ': אין גוזרין תענית על הצבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע השערים (תענית טו, ב).

מפקיעי שערים הם הגורמים באופנים שונים להעלות את שער הפירות וכיוצא

לכופו שלא לקנות לעצמו כדי שלא יביא להפקעת שערים. ובתשובתו האריך בדרכי נעם הרבה ומסיק שיכולים הסוחרים לכופו זה את זה לעשות תקנה שלא יבואו להפקעת שערים, הן משום שיש כח ביד בני העיר לתקן תקנות לטובת אנשי העיר, והן משום שהגורם להפקעת שערים יש לו דין מזיק ממונו של חברו כיון שמקלקל הוא את מקח כל בני האומנות הזו, ויכולים לכופו אותו בשוטים כדי שלא יזיק אותם.

ובשו"ת הלל אומר (ס' קנא) דן בדבר מה שהיתה תקופה בארץ ישראל שהיה כל המזון ביוקר רב, ונשאל מאיזה טעם אין גוזרים שלא לאכול דגים ובשר בשבת כדי לשבור זרוע מפקיעי השערים ועל דרך דברי הצמח צדק הנ"ל. והשיב שלא נאמרו דברים אלו אלא כשהוקירו את השער של מאכל אחד בלבד, שיכולים לתקן שלא יאכלו מאכל זה אלא יסתפקו במאכלים אחרים. אבל באותה תקופה שהוקרו כל המאכלים ביוקר גדול, אם יתקנו שלא לקנותם הרי יצטרכו להתענות מחוסר אוכל, ואם מצאנו בסוגייתנו שתיקנו שלא להתענות כדי שלא יבואו להפקעת שערים לא מצאנו שיתקנו כן להתענות כדי שלא יבואו להפקעת שערים. ועוד כתב שאין צריך לתקן לאסור אכילת דגים כיון שבלאו הכי פטורים מלאכול דגים בשבת כשהם ביוקר גדול פי מאה ממחירם, ורק עד שליש צריך לבזבז, וכיון שבלאו הכי פטורים האכילת דגים הרי כל הפטור מהדבר ועושהו נקרא הדיוט. וסיים וכתב שבאמת בתקופה זו ניטל טעם בשר ודגים ונמסר רק להדיוטים (ראה סנהדרין עה.).

במחיר יקר, ועשו הקהל הסכמה ששום אדם לא יקנה דגים שני חדשים, ונשאל הצמח צדק אם רשאים לעשות כן כיון שכבוד השבת הוא שכן יקנו דגים. והוכיח הצמח צדק שיכולים לעשות כן ולתקן תקנות נגד מפקיעי השערים וכאמור, וגם במקום שיש בדבר משום פגיעה בדיני התורה וכבמעשה של רבן שמעון בן גמליאל שאף על פי כן ביקש לתקן תקנה נגד מפקיעי השערים, וכל שכן קניית דגים שאינה אלא כבוד שבת שיכולים הקהל למנוע אותה כדי להילחם במפקיעי השערים (וראה שם עוד). ובן המחבר כתב שם בהגה"ה להוכיח כן גם מסוגייתנו שתיקנו שלא לקבוע תענית בראשונה ביום חמישי גם כשהתענית נצרכת כיון שהוא עת צרה, כדי להינצל ממפקיעי השערים. וכן הביא במגן אברהם להלכה (ס' רמב ס"ק א) שאם הערלים מיקרין השער דגים נכון לתקן שלא יקנו דגים.

וכיוצא בדבר דן רבה של מצרים לפני ג' מאות שנה בשו"ת דרכי נעם (ח"מ ס' לח), בדבר שאלה שבאה לפניו בסוחרי פשתן שהיו קונים יריעות פשתן מסוחרים מצריים ושולחים אותם לספרד, ובזמן מהזמנים התחילו המוכרים לייקר את השער ביותר מרבע שוים, ומחמת כן החליטו הסוחרים לעשות הסכמה שלא לקנות יריעות פשתן ורק אדם אחד יקנה מכל המוכרים עבור כל הסוחרים במחיר שווה ועל ידי כך לא יוכלו עוד המוכרים לייקר את השער. אלא שאדם אחד לא הסכים להסכמת הסוחרים ורצה להמשיך ולקנות בעצמו, ודן בשו"ת דרכי נעם אם יכולים הסוחרים בהסכמתם

בזה ולייקר את מחירם, והחמירו חכמים הרבה בענשם ודימו אותם למלוי בריבית (ראה רמב"ם מכירה פ"ד ה"ו) ואמרו (בבא בתרא צ:): שאוצרי פירות ומלוי ברבית ומקטיגי איפה ומפקיעי שערים עליהן הכתוב אומר (עמוס ח ה) לאמר מתי יעבר החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר להקטין איפה ולהגדיל שקל ולענות מאזני מרמה, וכתוב (שם ז) נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם. ולא זו בלבד שגיטו חכמים את מפקיעי השערים אלא שגם היו מתקנים תקנות כדי למנוע הפקעת שערים, ורבן שמעון בן גמליאל ביקש לתקן שלא יצטרכו נשים הטמאות בזיבה להביא את כל קרבנותיהן כדי שלא יצטרכו לקנות הרבה קנים לקרבנותיהן, כדי להילחם במפקיעי השערים שייקרו את מחיר הקנים (כריתות ח). אך ראה ערוך לנר שם שרק דעת רשב"ג היא כך, וראה עוד שו"ת כתב סופר או"ח ס' לח בשם החת"ס ובהגהות חת"ס לשו"ע או"ח ס' רמב שדחו גם כן הראיה מכריתות).

וכן מצאנו בסוגייתנו שתיקנו חכמים תקנה נגד מפקיעי השערים ואמרו שלא יתחילו לגזור תענית על הצבור ביום חמישי אלא תמיד יקבעו את התענית הראשונה ביום שני ורק את התענית השנייה יקבעו בחמישי, וטעם הדבר הוא כדי שלא יבואו לידי הפקעת שערים. ופירוש רש"י שאם יתחילו לקבוע תענית ביום חמישי יראו המוכרים שביום חמישי אנשים קונים הרבה סעודות, סעודה אחת למוצאי הצום ועוד כמה סעודות לשבת, וכיון שיהיה זה יום הצום הראשון לא ידעו המוכרים שמחמת התענית הוא שקונים מזון הרבה והיו סבורים שרעב בא לעולם ומחמת כן אנשים קונים הרבה מזון לאגרו לזמן הרעב ויבואו לייקר את השער, ומחמת חשש זה תיקנו חכמים שלא יקבעו תענית בתחילה בשבת (וראה עוד פי' המשניות לרמב"ם פירוש אחר).

ודנו הפוסקים למעשה לפי זה בדבר יכולתם של חכמים בכל דור לתקן תקנות נגד מפקיעי השערים. ונודעה בזה תשובתו של הצמח צדק (הישן ס' כח) בדבר מה שפעם אחת היו הערלים מוכרי הדגים מייקרים את שער הדגים לפי שראו שהיהודים קונים דגים לכבוד שבת גם

הגה"צ רבי שמחה בונם סופר זי"ע

בעל שבט סופר
ט"ו כסלו תרל"ב

גערה בלבוש הכובע השחור

"ומה ששאלתני אם היו מקבלין לתוך ישיבתנו בפרשבורג בחורים כשהלכו בשערות ארוכות וכל שכן בלורית, תמה אני היאך עלה על דעתו מחשבות כאלו על ישיבתנו שישודתה בהררי קודש, מראש צורים ק"ז רבן של ישראל בעל חתם סופר זיע"א ואחריו ק"ז בעל כתב סופר ואחריו כ"ק אבא בעל 'שבט סופר' שהקפידו מאוד שלא ילכו תלמידים בבגדי שחץ ולא יסלסלו בשערם ויראת ה' על פניהם תהיה וחם מלהזכיר לילך בבלורית, משגיח הישיבה היה משגיח בעינא פקיחא על כל זה. ודכירנא שבלמדי בישיבתנו היה בחור אחד לבוש כובע שחור, שהייתה קצת 'מודערן', לא כמו כובעים שרגילין הבחורים ללבושם, וגער בו אאמור"ר הגאון ז"ל בנזיפה ברבים. והבחור הוא אחזוהו פלצות וביקש מחילה בכובד ראש".

(שו"ת 'דעת סופר', אר"ח סי' ה)

הגאון בעל שבט סופר זצ"ל נולד ביום כ"ה כסלו בשנת תר"ג לפ"ק לאביו הגאון הגדול למרן הכתב סופר זצ"ל בן מרנא רבינו בעל חתם סופר זצ"ל.

בשנת תרל"ב לפ"ק מילא את מקומו של אביו הכת"ס זצ"ל כאב"ד ור"מ דק"ק פרעשבורג המעטירה, ויצא שמו לתהילה בקרב הארץ כאחד מיחדי גדולי הדור גאון גדול וחרף עצום והרביץ תורה והעמיד תלמידים לאלפים, וביניהם רבנים גאונים וגדולים מובהקים, והי רב רבנן גאון הגאונים ראש המדברים ומנהיג המדינה לוחם אמיץ נגד פושעי עמינו ומעמודי התווך של יהדות החרדית האורתודוקסית בארץ הונגריה.

נפטר ט"ו כסלו שנת תרס"ז לפ"ק ונדפס ממנו ספרו שבט סופר שו"ת על ד' חלקי השו"ע.

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' ו'ליקוט מאורי החיים'
ביאור משולב שזור באומנות בנות המלים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות צינים ומקורות
עימוד מודפס עץ

אור החיים המבואר
10 כרכים של מחיקת נאחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מודפס עץ

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אידיש: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הגה"צ רבי יוסף יוזל הורוויץ זצ"ל

ה"סבא מנובהרדוק"

י"ז כסלו תר"פ

בשנת תר"פ עבר עם חלק מתלמידיו לקייב לחזק את הפליטים שנמצאו שם. התנאים הסניטריים היו קשים ורבים נספו במגפה. רבינו ניסה לסייע לחולים, אך נדבק בעצמו והשיב את נשמתו ליוצרה. נפטר ב-י"ז כסלו תר"פ בקייב שבאוקראינה. לאחר כ-50 שנה הועלו עצמותיו והוא נטמן בהר המנוחות בירושלים.

רבינו יוסף יוזל הורוויץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" זצ"ל, נולד בשנת תר"י בפלונגיאן שבליטא. כבר בצעירותו ניתן היה לראות, כי היו בו כישרונות מיוחדים. בגיל ט"ז שנה מינהו אביו למגיד שיעור שלמדו בביה"מ בעיירה. בגיל ח"י התארס עם בת עיירת שוויקשנה אולם לאחר האירוסין נפטר ל"ע חותנו ורבינו נאלץ לקחת על שכמו את פרנסת כל משפחת חותנו. בתחילה התעסק במסחר והיה נוסע לרגל עיסוקיו לעיר קליפדה ממל. שם בעקבות פגישה עם הגה"צ ר' ישראל סלנטר עזב את כל עיסוקיו והתמסר כולו ללימוד המוסר בהדרגת רבו החדש. הוא הצטרף לכולל שהקים בעיר קובנה, וניצל את הזמן בלימוד ללא הפסקה.

במשך שנה ותשעה חודשים הסתגר בבית בעיירה סלובודקה ליטא ולא הניח לאיש להיכנס אליו, כעבור תקופה זו נפגש עם "הסבא מקלם", אשר שכנע אותו שכיום אסור להסתגר לבד ולהתפתח, אלא חייבים להשפיע על העולם. על כן החל לערוך מסע בקהילות היהודיות הגדולות, הקים בתי מדרש ללימוד גמרא עם מוסר בהתאם לשיטתו בסיוע קרן הגדיב ר' עובדיה לחמן מברלין.

בשנת תרנ"ו החליט שכדי להשפיע על בני דורו יש לפתוח ישיבה, שתהיה מרכז רוחני לפעילותו להפצת המוסר לבני העם. המטרה המרכזית שהגדיר לעצמו היא: 'להחדיר בליבות הכל, שידע האדם מהי חובתו בעולמו'. מיקום הישיבה נבחר בעיר נובהרדוק, ועל שמה הישיבה נקראה.

בעת מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע"ו עבר יחד עם הישיבה לעיר הומל, שהייתה רחוקה יותר משדה הקרב.

נר ביער באישון לילה

"אחד מיסודות החזקים ביותר באישיותו של ר' יוזל היתה מדת הבטחון, עד שהוא מצא לראוי לכנות את עצמו בתור שכזה. הוא לקח לו לפסבדונים (לשם עט) את התואר 'בעל בטחון' והיה רגיל לחתום בשם: ב"ב, ראשי התיבות: בעל בטחון... כמותת לבטחונו שמר באוצרו, במשך עשרות שנים, נר אשר הזדמן לו במקרה מופלא, ומעשה שהיה כך היה: בימי שבתו בפרישות בעיר זושן, אזלו לו באחד הלילות כל נרותיו והוא נשאר בחושך. ר' יוזל לא התייאש, ולמרות השעה המאוחרת יצא באישון לילה אל היער לחפש אור. והנה נתקל פתאום באדם שבא כנגדו ונר בידו. האיש הלז נעתר מיד לבקשתו ומסר לו את נרו. המקרה הזה שימש לר' יוזל לאות עד כמה צריכה להגיע מדת בטחונו של האדם, והוא השאיר אצלו שיירי אותו נר למשמרת. הנר הזה היה שמור אצלו במשך עשרים ושתים שנה עד שנפלה דליקה בנובהרדוק, והוא נשרף ביחד עם כל חפצי ביתו. כשאנשי ביתו הצטערו על אבדת הנר, גער בהם ר' יוזל ואמר שאין צורך בהוכחות על בטחון".

'תנועת המוסר' (חלק ד פרק כג)

הרה"ק רבי ברוך ממעזיבז' זי"ע ח"י כסלו תקע"ב

קדשו ונסע לתלמידו בפתע פתאום מבלי להודיעו קודם לכן. התלמיד המופתע למראה רבו בפתח ביתו, ביקש מרבו להיכנס לביתו.

מיד עם היכנס הרבי לבית התלמיד, נענה ואמר לו: ידעתי את המבוכות והספיקות באמונה אשר טמונים בלבך, וזה בא לך רק מחמת שהעמקת יותר מדאי בהתבוננות בחמישים שערי בינה, כי אלו החמישים שערי בינה הם באופן זה: יש קושיא בחקירה, ועל זה יש תירוץ, וזהו שער אחד. וכאשר מתורצת זו הקושיא, מתעוררת וניעורה על ידי זה קושיא נוספת, והתירוץ על הקושיא השניה, זה הוא השער השני. וכן הסדר בכל שערי הבינה, שבכל פעם מתעוררת קושיא אחרת וככל שמתרצים את הקושיא, הרי זה שער אחד בשערי

בינה וכך מתעלים לשער הנוסף, וכך הוא הסדר עד שמגיעים אל שער החמישים, אשר אותו אין ביכולת אנושית להשיג, כי שם יש קושיא עמוקה מאוד, ומי שמגיע ומשיג עד שער החמישים יכול לידע רק את הקושיא, ואילו את התירוץ אי אפשר לו לדעת, כי אם ידעו גם את התירוץ תבטל הבחירה, ולכן העומד בשער החמישים מוכרח שתהא לו אמונה פשוטה ושלא יקשה כלום בלבו, כי את התירוץ אי אפשר להשיג.

סיים הרה"ק ממעזיבז' ואמר לאותו תלמיד: אתה עומד כבר בקושיה של שער החמישים משערי בינה, ודע לך כי שם אי אפשר לידע התירוץ, ואם בכל זאת תתקש לדעת ולחקור את התשובה, תוכל ליפול ח"ו בשאול תחתית, ולכן עצתי נתונה לך: חזור בך ותאמין באמונת אומן, וטוב לך כל הימים. שמע התלמיד את דברי רבו וחזר בתשובה שלמה, והחל להאמין באמונה פשוטה.

(ספיד ויהלום פר' חוקת תשפ"א - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי ברוך נולד בשנת תק"ג לאביו רבי יחיאל מיכל אשכנזי שהיה חתנו של אור ישראל הבעל שם טוב זי"ע"א. בילדותו זכה לקירבה יתרה מאת זקנו הקדוש שהפליג בשבחיו ובגדלותו, ואף היה יושן עמו בחדרו.

בגיל צעיר התייתם מאביו, ונשלח על ידי אמו להתחנך לאורו של הרה"ק רבי פנחס מקוריץ. בהמשך הסתופף גם בצלם של גדולי תלמידי זקנו הקדוש, הרה"ק רבי דב בער ממזריטש והתולדות יעקב יוסף, שנהגו בו כבוד רב. כן דבק בכל נימי נפשו ברבו הרה"ק רבי מענדל מוויטעבסק.

בהגיעו לפרקו, שדכו מורו ורבו רבי פנחס מקוריץ עם בת מקורבו רבי טוביה קצקש זצ"ל מאוסטרהא, אחרי כן התגורר באוסטרהא סמוך

למגורי חותנו. בזוג שני היה חתן שאר בשרו רבי אהרן מטיטוב, בן רבי צבי בנו של הבעל שם טוב הקדוש.

עם עלייתו של רבו רבי מענדל מוויטעבסק לארץ הקדש בשנת תקל"ח, והוא כבן עשרים וחמש שנים, החל להנהיג את קהל עדתו, בתחלה התיישב בטולטשין בה נהג נשיאותו ברמה.

בשנת תק"ס עבר למעזיבז' עיר מולדתו, בה חי שנים עשרה שנה עד שנת תקע"ב, כמספר השנים שהתגורר בה לפניו אחיו, בעל הדגל מחנה אפרים זי"ע"א.

חזור בך ותאמין באמונת אומן, וטוב לך כל הימים

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבז' זי"ע"א היה לו תלמיד אחד שהיה חכם גדול. לימים החל אותו תלמיד לעסוק בספרי פילוסופיה והעמיק הרבה בחקירות ודרישות בחכמת הפילוסופיה עד אשר נכנס במבוכת הספיקות בעומק האמונה רח"ל, וכיון שכן הפסיק לבוא לרבו כדרכו. הרה"ק הרבי ר' ברוך ראה את כל זה ברוח

הרה"ק הרבי רבי (דוב) בער זי"ע המגיד הגדול ממעזריטש י"ט בסלו תקל"ג

הלה דפק כמה פעמים על הדלת. ניגש רבי אהרן לדלת ושאל: מי שם? 'אנכי' ענה לו קול מוכר של חברו.

רבי אהרן סירב לפתוח את הדלת, וכאשר המשיכו הדפיקות ניגש שוב רבי אהרן לדלת ואמר מבפנים: 'אנכי'? 'אנכי' אמר השם יתברך במתן תורה, מי זה אשר מלאו לבו לכנות את עצמו בכינוי הנאה לבורא? מי זה 'אנכי' החדש? שמע אותו חסיד את הדברים ואמר לעצמו: אם כן טרם מלאו ימי לימודי במעזריטש, צריך אני לשוב למעזריטש וללמוד עוד.

רק אז הבין מדוע ולמה שלחו רבו הקדוש בדווקא אל רבי אהרן מקארלין, וישר שם את פעמיו ונסע חזרה למגיד ממעזריטש

להמשיך להתעלות במחיצתו

(משנת המועדים - עוז והדר' שבועות פניני המועדים עמוד יח)

שבעים פנים לתורה

כאשר מסיים היה הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א להשמיע את דברי תורתו לפני עדת תלמידיו הקדושים, ויוצא מבית המדרש, מתחילים היו השומעים לחזור על דברי קודשו, בינם לבין עצמם, כדי לשננם וכדי לרדת לעומקם. פעם אחת נתברר להם למרבה פליאתם כי אין שמועותיהם מכוונות, וכי כל אחד ואחד טוען כי שמע את דברי המגיד אחרת מכפי ששמעם חברו. היה הוויכוח נטוש בינותם שעה ארוכה. זה טוען בכה וזה טוען בכה, ולכלל הכרעה לא באו.

הואיל וכך נימנו וגמרו לכנס אל הקודש פנימה ולשאול מפי המגיד בעצמו עם מי הצדק ושמעותו של מי מהם מכוונת. לאחר שהאזין המגיד לכל הגירסאות השונות שנישנו בדבריו, נענה והשיב: תדעו כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ומדי אומרי את הדברים נגלו לי אכן מלעילא כל הכוונות הללו כולן, אלא שכל אחד ואחד מכם השיג את עומק הדברים כפי שורש נשמתו ומצד השתייכותו שלו ליסוד הענין.

(ספיר ויהלום פר' בהעלותך תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רבינו נולד בשנת תס"ד לערך לאביו הרה"ק רבי אברהם זי"ע [שהמגיד אמר עליו שהיה מל"ו צדיקים]. מגזע היחס לרב האי גאון ולרבי יוחנן הסנדלר עד דוד המלך ע"ה.

למד תורה מפי רבי שלמה בער אבד"ק לוקאטש עיר מולדתו, ועבר ללבוב ללמוד בישיבת הרמה של בעל הפני יהושע שהחשיבו כתלמיד חבר.

בהגיעו לפרקו נשא את בתו של רבי שלום שכנא מטורטשין שהעמיד שם לרשותו בית מיוחד ללמוד ולהתבודד בו באין מפריע, משם עבר לקאריץ ישוב שם על התורה ועבודת ה' מתוך הדחק, עד שנתמנה שם למגיד משרים, לאחר מכן היה למגיד משרים בראוונא.

כשזרח אורו של הבעש"ט הק' נסע אליו לעמוד על טיבו והיה לתלמידו המובהק. עם פטירת הבעש"ט הק' לחיי עולם נטלה שכינה מקלה ותרמילה ועקרה ממעזריטש, כך אמר בעל התולדות יעקב יוסף מפולנאי לאחר ששהה שבת אחת במחיצת קדשו של רבינו ולשם נאספו עדרי הקודש תלמידי הבעש"ט הק' ותלמידיהם.

במשך י"ב שנים להטה אש שלהבת הקודש במעזריטש עד שעלה ונתעלה לגזי מרומים, בדבריו האחרונים "חיזקו ואימצו והתחברו יחדיו ובכח זה תתגברו על הכל, והרמז לכך 'והוא באחד ומי ישיבנו' ומנו"כ בהאניפולי אליה עבר חודשים ספורים קודם הסתלקותו. דברי תורתו נאספו בספה"ק "מגיד דבריו ליעקב", "אור תורה", "אור אמת", "תורת המגיד", ועוד.

מי זה 'אנכי' ההדוש?

הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א היה מחבב ביותר את תלמידו הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א, ואף היה שולח אליו חסידים ואנשי מעשה שיקנו אצלו את דרכי השלימות.

פעם נכנס אחד מן התלמידים אל רבו המגיד הגדול, והמגיד אמר לו: בדרכך לביתך תעבור דרך ביתו של רבי אהרן מקארלין ותדרוש שם בשלומו. האיש עשה כדברי רבו ועבר דרך קארלין. היה זה ליל חורף קשה. הדלת היתה סגורה ורבי אהרן יושב בביתו ועסק בתורה.

הרה"ק רבי משולם פייבוש העליר מזבאריז זי"ע בעל "יושר דברי אמת" כ' כסלו תקנ"ב

בראש ספרי החסידות, ותעיד העובדא שנדפס במרוצת השנים המון פעמים בלמעלה משלשים מהדורות (גל שבת בשבתו).

חשק להתפלל מנחה בטלית ותפילין

שמע מפי קדשו, אמר: פעם אחת בא בלבי חשק גדול שאתפלל מנחה עם טלית ותפילין. ואתה ידעת כי אני חופז ומהיר לעשות מעשה עד כי אני בוחן אותו בשבע חקירות ובדיקות אולי מתגבר היצר בזה ליקח בזה חלק בראש. והמתנתי כמה זמן בשוב דעתי בזה, עד אשר נדמה לי כי חף אנכי משום פניה בזה. והכנתי את עצמי ללבוש התפילין. וכאשר רציתי ליקח התפילין ללבשם, התחיל לבי לבעור בחשקות גדול, יותר מהחשק ללבוש התפילין בבוקר לתפילת שחרית, תיכף שמטתי ידי ולא לקחתים. אמרתי בוודאי דברים בגו, כי זה דבר שאינו נכון- לתפילין בשחרית צריך להיות החשק יותר מלתפילת מנחה, ובודאי התגבר היצר בזה".

(ספר 'קבוצת יעקב', פרמישלא תרנ"ז, בקונטרס 'גדולים מעשה צדיקים' נט, ב)

גאונותו בכל הלקי התורה

לצד קדישתו ופרישותו של הרה"ק רבי משולם פייבוש מזבאריז זי"ע היה נודע בשעתו כגאון ובקי מופלג, לדאבונו לא נשאר הרבה מחידושו ופסקיו בהלכה, כי אם המעט אשר תלמידים מביאים בשמו מתוך הערכה וחרדת קודש.

במיוחד איתבדרי שמעתיה בענין כתיבת סת"ם שעל קדושת אותיותיה הוא הרחיב הדיבור (ראה יושר דברי אמת אות לו: "יש טעם לכתוב ספר תורה ותפילין ומזוזות בקדושה, על פי דת תורתנו הקדושה בכונה נכונה, כדי שישורה הרוחניות על גופי האותיות הנכתבים"), ואף תיקן נוסח "לשם יחוד" לאמרה קודם עיבוד הקלף לכתובת סת"ם, וקודם כתיבת סת"ם (מובא ב"קונטרס שמשון" שבסוף ספר יושר דברי אמת מהד' מונקאטש שנת דרך אמת עיי"ש באריכות).

רעו ועמיתו הרה"ק בעל הבאר מים חיים מביא בשמו בענין זה בלשון הערצה מופלגת (בענין כתיבת הנוגין ההפוכין בס"ת בפרשת

הרה"ק רבי משולם פייבוש הלוי העללער זי"ע נולד בעיר סניאטין שבחבל גאליציע לאביו הרה"ק רבי אהרן משה זצללה"ה שהיה מגיד משרים בעירו הנ"ל. רבי אהרן משה היה מגזע היחס, ובנו של הרה"ק רבי מאיר אבד"ק בראדשין ישן שהיה מפורסם לקדוש עליון, אשר מרן הבעש"ט הק' זי"ע נסע אליו ביחוד כדי לקיים בו שימוש תלמיד חכם. עוד כותב רבינו בעצמו בהסכמתו על הספר זריזותא דאברהם שחיבר אחיו הרה"ק רבי אברהם נח מדאלינא זי"ע, שהם היו דור שישי בן אחר בן להגה"ק בעל תוספות יום טוב זי"ע.

בהגיעו לפרקו נשא את בתו של אחד מחשובי תושבי העיר קניהניטש שבגאליציע, ובהתגוררו שמה מצא את שאהבה נפשו חבורה של יראים ושלמים מבקשי ה', עמם נתקשר בקשר אמיץ וחזק. ובזיווג שני נשא את הרבנית הצדיקת מרת יענטל ע"ה שהאריכה ימים אחריו והיתה מפורסמת בצדקותה, ורבים ושלמים היו באים אליה להתברך מפיה. ומקובל שגם הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע בא לקבל ברכה הימנה.

את תורתו בנגלה קיבל רבינו מפי שאר בשרו הגאון האדיר רבי משה צבי העללער זצללה"ה אבד"ק באקשעוויץ, ובעמח"ס גאון צבי. לצד זאת עלה רבינו במעלת רמות בדרך החסידות, וכפי שנמצאו למדים מפי כתבו בספרו הק' יושר דברי אמת, שקיבל תורה מפי הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, הרה"ק רבי מנחם מענדל מפרימישלאן זי"ע, והרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע.

על גדולי תלמידיו נמנים הגה"ק רבי דוד שלמה מסאראקא בעל ערבי נחל ולבושי שרד זי"ע, (אשר מביא כמה פעמים מדברי רבו בעניני הלכה ואגדה), הרה"ק רבי יוסף דוד הכהן אבד"ק יאסי בעל דרכי אמונה זי"ע, הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב בעל אהבת שלום זי"ע, והרה"ק רבי חיים מטשערנאוויץ בעל באר מים חיים זי"ע שנחשב לו כתלמיד חבר.

רבינו נסתלק לגזי מרומים ביום כ' כסלו שנת תקנ"ה לפ"ק, ומנוחתו כבוד בעירו זבאריז.

והשאיר אחריו ברכה את ספרו הק' יושר דברי אמת, המכיל בתוכו שתי קונטרסים (השניה נקראה בשם דרך אמת) שקנה מקום

שמהלכין עשרה אנשים עם הס"ת הקדושה, ומסיים: "כי על פי זה נחה דעתי במה שנוהגים פה לטלטל ס"ת הקדושה מביהמ"ד הק' למקום דירתי פה..." (אשל אברהם או"ח סי קלה סי"ד; וע"ע בענין זה ב"דעת תורה" למהרש"ם).

כן היה לו ברשותו ספר תורה מיוחד וגזכר כמה וכמה פעמים בספר "משנת אברהם" על הל' כתיבת סת"ם (גדפס זיטאמיר תרכ"ח) שאף מסתמך עליו רבות בדיני צורת האותיות. ומציין במקום אחד (סי' כד): "וכן ראיתי בספר תורה הקדושה של הרב הגאון איש אלקי המפורסם כקש"ת מוהר"ר משולם פייוויש ז"ל מק"ק זבריא, והספר התורה הקדושה היא עתה אצל אדמו"ר הקדוש ברוזין.

(גל' עלים לתרופה פר' תולדות תשנ"ח)

"ויהי בנסוע": "וגם בזה שמעתי מפי איש אלקים בוצינא קדישא נר ישראל המפורסם המנוח מוהר"ר משולם פייוויש זלה"ה מגיד מישורים מזבריא שהיה בקי בכל מקומות וחדרי מאמרי הפוסקים ושור"ת בענין זה (-בהלכות סת"ם) והראה לפני ראיות שאף זאת ראוי לבטל שלא יהיה שום יתור בתורה כמאמר הקרא 'לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו', כשם שהחסר הוא גרעון להתורה, כך היתר כנטול דמי, והוא גרעון להתורה הקדושה עכ"ד. (סידורו של שבת ח"ב דרוש ג מאמ"א או"ג).

גם הגה"ק בעל הדעת קדושים מבוטשאטש ז"ע מביא מה ששמע בשם הרב המפורסם בש"ט מו"ה פייביש ז"ל מ"כ בק"ק זבראזא יצ"ו שיש צד היתר לטלטל ספר תורה הקדושה על ידי

הרה"ק רבי יוחנן פרלוב ז"ע האדמו"ר מקארלין סטאלין כ"א כסלו תשט"ז

ואמנם, לאחר מאמצים רבים, בחדש איר תש"ז הגיע רבי יוחנן לארץ ישראל, כאן קבע את מושבו בחיפה. בהנהגתו קבלה חסידות קרלין תנופה מחדשת. הוקמו בתי מדרש חדשים והתבססו המוסדות.

שנתיים לאחר מכן, בשנת תש"ח יצא לארה"ב והתגורר בביתו של אחיו - רבי יעקב, שנפטר שנתיים קודם לכן, בשנת תש"ו. בהיותו בניו יורק הוציא לאור את "סדור בית אהרן וישראל" - לפי נוסח ומנהגי קרלין. בסופו - מכתבים של צדיקי בית קרלין.

רבי יוחנן פתח את החצר והקים מרכזים חדשים וגדולים בארצות הברית ובארץ ישראל. הוא פעל מתוך מטרה לאחד את כל חסידי קרלין שבארץ ישראל לקהילה אחת. הוא איחד בין ישיבת "בית אהרן" לישיבת "פאר ישראל" וקרא בשם "בית אהרן וישראל" ואיחד את שלשת בתי הכנסת

שהיו בתל אביב, לבית כנסת אחד ברחוב בר כוכבא. כן איחד את הצעירים לחברה בפני עצמה והורה להם להתפלל בנפרד משאר החסידים. קבוצה זו היתה הגרעין של החסידות לאחר פטירת רבי יוחנן.

בשנת תשי"ד בקר רבי יוחנן בארץ והחל בבניית ישיבת קרלין בירושלים. בארץ שהה עד לאחר ראש השנה תשט"ו, אז שב לארצות הברית בתקווה לחזור לארץ, אבל שם נסתלק ביום כ"א

הרה"ק רבי יוחנן פרלוב ז"ע מסטולין - קרלין, נולד כבן הצעיר לאביו הרה"ק רבי ישראל מסטולין (ה"ינוקא"), ביום ז' מנ"א תר"ס, וביום היכנסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה נקרא על שם סבו הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא ז"ע. לאחר השואה היה לאדמו"ר המרכזי של חסידות קרלין.

ביום כ' בכסלו תרפ"ב נשא את בת הרה"ק רבי שמעון שלמה מאלק ז"ע. לאחר נשואיו התגורר בלוצק והנהיג את חסידי קרלין באזור וואהלין. עם התקרבות הגרמנים ללוצק נמלט מהמקום עם הרבנית ושתי בנותיהם לעבר ברית המועצות אל היערות ושם העמיק לתוך רוסיה. במהלך הבריחה, בשוהותם בעיר פרוגזה, נפטרו אשתו ואחת מבנותיו. הוא עצמו התעסק בקבורתם ומאז חלה קשות, בשל הקר העז ששרר בשעה שנאלץ היה להתעסק לבדו בקבורת מתיו.

לאחר המלחמה שבה נספו ארבעה מאחיו ופטירתו של האח הנוסף, רבי יעקב חיים פרלוב, ללא בנים, הגיע רבי יוחנן דרך בסרביה לגרמניה. הוא לא גלה לאיש מיהו ומשך זמן רב סבל חיי רעב ממש. רק בדרך מקרה נודע לאנשים מיהו האיש, ומני אז הפך רבי יוחנן לאדמו"ר המרכזי של חסידות קרלין.

לצד זה עשו החסידים מאמצים מרבים כדי להביאו לארץ כאדמו"ר לכל חסידי קרלין-סטולין, שכוחם בירושלים היה ניכר.

ומלא ממש בלי שום רקב ורמה וללא שום ריח רע כמי שנפטר זה עתה.

כשראה זאת הרה"ק מביאלה זצוק"ל נזדעזע מאוד ומשך את ידי בחזקה כשהוא קורא לי בהתרגשות פעמיים: סנדר, זו זעהסט? ולא חדל מלהתפעל מהמחזה שנתגלה לנגד עיניו.

(קובץ 'בית אהרן וישראל גליון מג, עמ' קלח)

בכסלו תשט"ז. לאחר הסתלקותו התעורר ויכוח בין החסידים היכן לקבורו, ולבסוף החלט לקבורו בארה"ב על פי גורל. אולם חסידי קרלין שבארץ ישראל לא הסכימו עם ההחלטה וכעבר שנה הועלתה גופתו והובאה לקבורה בבית הקברות בטבריה, ביום י"ח באדר תשי"ז, בצמוד לקברו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטבסק זי"ע בחלקת תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע.

עדות אישית מהפלא הגדול

"בקובצכם הנכבד (גליון מב) נתפרסם במדור 'כתבי קודש' אודות העברת גופו הטהור של האדמו"ר הרה"ק רבי יוחנן מסטולין קרלין זצוק"ל לאה"ק ותוארה העובדה שגופו הקדוש נשאר בשלימותו ולא שלטה בו רמה.

וראיתי לנכון לפרסם מה שראו עיני שכן הייתי שותף למעמד הנשגב שעורר הד גדול והתפעלות בארץ הקודש וגופא דעובדא הכי הוי: בהגיע הידיעה על העברת הארון הק' ארצה, הודיעני כ"ק אדמו"ר הרה"ק מביאלה זצוק"ל כי רצונו להשתתף בהלוויה. בתחילה נסע לחיפה שלשם הובא הארון כשאני מתלווה אליו בנסיעתו. משם נסענו לעיה"ק טבריה ללוות ולהיות בעת הקבורה.

כשהביאו את הארון לביה"ח בטבריה, עמד הרה"ק מביאלה זצוק"ל על סף הקבר הפתוח כשהוא מחזיק בידי ואז נתגלה לעינינו המחזה הנורא עת שהביאו את גופו הטהור אחרי שהוציאוהו מתוך הארון והכניסוהו אל תוך הקבר נתגלה חלק מהגוף הקדוש שלם

לא למדתי ממנו את ההתלהבות לעבודת ה'

עם לבן גרתי ואחר עד עתה (פר' וישלח לב, ה). וברש"י גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים.

שמענו מפה קדשו של הרה"ק רבי יוחנן מקארלין - סטאלין זצ"ל, וכן חזר על זה במכתב קודש לחבורה הק' מיום ז' מנ"א תשי"ז לפ"ק, מה שפירש"י ז"ל על הפסוק עם לבן גרתי, ופירש ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים עכלה"ק. ולכאורה קשה, הלא דברים קל וחומר אם תרי"ג מצות שמר כל שכן שלא למד ממעשיו הרעים, שזו מדרגה יותר קטנה משמירת המצוות? -

אלא הפירוש הוא כך: כי יעקב עליו השלום התאונן על שלא הגיע לתכלית השלימות בעבודת השי"ת, ועל זה אמר, אמנם תרי"ג מצות שמרתי אך עדיין לא למדתי ממעשיו הרעים לעשות את המצוות באותו החיות וההתלהבות שלבן עשה את מעשיו הרעים.

כתבי קודש (מכון בית אהרן וישראל)

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים הק' יומי
- פניני אביר יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הצדיק שנתן מבט בגוי שהזיק ליהודים

הם לא הבינו מה הרבי עונה להם: מתי הוא יראה אותו ומה הוא יעשה לו? וכי הרבי יבקש ממנו להפסיק את מעשיו המכוערים, והרי הגוי הזה הוא שונא ישראל מובהק, ובוודאי לא ישמע בקול הרבי.

כשהסוחרים יצאו מהחדר, נענה הרבי ואמר למשמש בקודש, ששמו היה ר' יעקב:

שמעני ר' יעקב, אם יזדמן לנו ללכת בחוץ ולראות את אותו גוי שמציק לסוחרים היהודים – עשה לי טובה ותראה לי אותו.

אחרי כמה ימים, הרבי מזיכילין והמשמש הולכים בבוקר למקוה הטהרה, ואז המשמש מבחין שבצד השני של הרחוב הולך אותו גוי. מיד הוא לחש לרבי: הנה זה הוא הגוי הזה.

נענה הרבי מזיכילין ואמר: האמת היא שאסור להסתכל בפני אדם רשע, אבל כאן שאני רוצה לעשות טובה לבני ישראל – הרי שאין בזה איסור. הרים הרבי את עיניו והסתכל בגוי במבט נוקב ומעמיק מראשו ועד רגליו. כשהרבי סיים להסתכל בו הוא אמר לר' יעקב: זהו, מעכשיו הוא כבר לא יעשה רע ליהודים.

ואכן, כבר באותו היום הוא נעשה חולה ומחלתו נמשכה ונמשכה זמן רב, לא היה מי שימשיך להפעיל את החנות כשהוא לא היה, את הכסף הרב שלו הוא השקיע בתרופות ולא בסבסוד הסחורות, עד שבסופו של דבר החנות נסגרה! וליהודים הייתה הישועה.

לגדל הפלא, אותו גוי שכב חולה במיטתו עד הלילה של יום כ"ו אלול בשנת תרל"ט! באותו הלילה הסתלק הרבי מזיכילין ונתבקש בישיבה של מעלה.

ובאותו הלילה, לפתע פתאום, התאושש הגוי החולה והבריא לחלוטין.

כולם ראו בחוש איך שהרבי מזיכילין בכל ימי חיותו שמר על הסוחרים היהודים והשאיר את הגוי חולה.

בתחילה חשבו הסוחרים שהגוי למד לקח והוא יותר לא יציק ליהודים.

סוחר הטקסטיל היהודים תושבי העיר זיכילין, הסמוכה ללודז' הפולנית, היו אובדי עצות.

עד אותו יום הייתה פרנסתם מצויה להם בכבוד וברווח. הם מכרו סוגים שונים של בדים במחירים טובים והגונים, וכולם היו רגילים לקנות אצלם, בין היהודים ובין הגויים.

עד שביום אחד התבשרו תושבי העיר על הקמת חנות ענקית של בדים מכל הסוגים הצבעים והמינים, ממיטב היצרנים בארץ ובחוץ לארץ.

בתחילה חשבו שבעל החנות יתנהג בצורה הוגנת ויפעל לפי כללי השוק, אך עד מהרה התברר להם כי מדובר בגוי רשע מרושע, אנטישמי ושונא יהודים, שהמטרה שלו העיקרית היא לא להרויח כסף או למכור בדים, אלא המטרה שלו היא להרוס את החנויות של היהודים. ולכן, אותו גוי מכר את הסחורה שלו פחות ממחיר הקרן, במחירים ללא שום אפשרות לתחרות, הכל בזיל הזול. במחירי הפסד. מסובסד.

השמועה עשתה לה כנפיים, וכמובן שהגויים מהעיר ומהערים הסמוכות העדיפו לעשות עסקים ולקנות סחורה מהגוי. מי אינו רוצה לקבל מתנות וסחורה בחצי מחיר? היהודים עצמם שביקשו לקנות סחורה, עדיין עשו זאת אצל הסוחרים היהודים, אבל לאט לאט גם הם לא עמדו בפיתוי הגדול, וגם הם התחילו לקנות אצל אותו סוחר גוי.

כמה זמן יכולים הסוחרים לעמוד מול האויב שלהם? הם כמובן החלו לרדת מנכסיהם עד שכמעט פשטו את הרגל. ואז עלתה בדעתם רעיון: מדוע שלא נפנה אל הצדיק שגר בעירנו היוזע כפועל ישועות בקרב הארץ, הלא הוא הרבי הקדוש רבי שמואל אבא מזיכילין, נבקש ממנו להתפלל עבורנו. וכך הם עשו: הם באו לרבי שמואל אבא מזיכילין ובכו לפניו, הם סיפרו לו על הגוי שפתח חנות, כשכל מטרתו וכוונתו היא רק להרוס את העסקים של היהודים, על לא עוול בכפם.

הרבי שמע את דברי האומללים והוא נענה ואמר להם: כשאראה אותו – כבר אדע מה לעשות לו!

האמת היא שאסור להסתכל בפני אדם רשע, אבל כאן שאני רוצה לעשות טובה לבני ישראל – הרי שאין בזה איסור. הרים הרבי את עיניו והסתכל בגוי במבט נוקב ומעמיק מראשו ועד רגליו. כשהרבי סיים להסתכל בו הוא אמר לר' יעקב: זהו, מעכשיו הוא כבר לא יעשה רע ליהודים.

הצדיק הסתכל על הרשע והרשע מת מיד. איך זה עובד? האר"י הקדוש אומר שהחיות של הרשעים מגיעה מכך שיש בתוכם ניצוצות קדושים שנבלעו בהם. החלקים האלו של הקדושה הם אלו שנותנים לו את החיים. כשהצדיק מסתכל עליהם – הוא מוציא מהם את החיות ועל ידי זה הם מתים! כך מסביר האור החיים הקדוש את הדברים בפרשת בא (שמות יא ה). אומר התפארת שלמה שכל כוחו של עשו היו הניצוצות הקדושות שהיו בו, וכמה היו בו: "וארבע מאות איש עמו". היה לעשו 400 ניצוצות קדושות.

על זה אומר הפסוק "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל נָא אִם נָא מֵצֵאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחָתָּ מִנִּי מִיָּדַי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּי־אֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי".

יעקב אבינו עשה הכל כדי לראות את הפנים של עשו, ומדוע? כי הוא רצה להוציא ממנו את ה-400 ניצוצות קדושות, ועל ידי זה הוא הצליח באמת להכניע את עשו ולהוציא ממנו את כל כוחו.

♦ ♦ ♦

רעיון שונה, ובמידה מסויימת זה רעיון הפוך, אומר הרבי הקדוש רבי יואל מסאטמאר:

כדי שיעקב יוכל להסתכל בפניו של עשו חייב היה עשו שיהיה בו מעט ניצוצות קדושות. אחרת יעקב אבינו לא יכול להסתכל בפנים של רשע כמוותו.

לכן יעקב אבינו נתן לעשו מתנות, המתנות האלה הם הניצוצות הקדושות, וזה מה שהוא אומר לו: "וְלִקְחָתָּ מִנִּי מִיָּדַי", אם תקח ממני את המתנות – יהיו לך ניצוצות קדושות – "כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ" – אז אני יוכל לראות אותך, כי אני לא רואה אותך אלא את הניצוצות הקדושות שיש בך – "כִּי־אֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי".

♦ ♦ ♦

והרעיונות הללו מלמדים אותנו על כוחם של הצדיקים: הם אלה שמכניסים את הניצוצות הקדושות והם אלו שמוציאים אותם.

עלינו להיות דבוקים בצדיקי אמת, ועל ידי זה נזכה שהם ישפיעו בתוכם שפע קדוש של ברכה והצלחה. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אבל זו הייתה טעות. אחרי כל השנים בהם הוא שכב חולה, הוא חזר ביתר שאת וביתר עוז להציק ליהודים. הוא שוב פתח את החנות, וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, גם הפעם הוא הוריד את המחירים מאוד ועשה הכל בשביל להרוס ליהודים את הפרנסה.

זכרו הסוחרים את מה שעשו פעם קודמת, והחליטו מיד לבוא אל בנו של הרבי הקדוש, מי שבינתיים עלה על כסא האדמורות והתחיל לכהן כרבי, הרה"ק רבי משה נתנאל מזיכלין.

הם באו לרבי וטענו לפניו: הרי הרבי הקדוש, אביכם הקדוש, פעל לנו ישועה עצומה וכל ימי חייו הוא הגן עלינו מפני אותו רשע, כעת שאתם יושבים על כסאו, האם לא ראוי שתמשיכו את מעשיו ותגנו עלינו גם אתם מפני הרשע, ועל ידי זה יתגדל ויתקדש שמה רבא.

סיפרו לו הסוחרים את המופת העצום שעשה הרבי הקדוש על ידי זה שהוא הסתכל על הגוי. נענה הרבי ואמר:

אתם צודקים! אם אבי הקדוש התחיל להשפילו וכעת הוא חזר לסורו, בוודאי שראוי שאני ימשיך להשפילו, עד שהוא לא יוכל לקום יותר. בעז"ה כשאני אראה אותו – אבטל אותו לגמרי!

עברו כמה ימים והרבי בדרכו ראה את הגוי והביט בו במבט חזק מאוד.

הגוי הזה המשיך משם והגיע לחנות שלו, שם הוא התחיל להתקוטט עם הבן שלו, ומדיבורים זה עבר מהר מאד למעשים.

הבן שלו היה עצבני מאוד מדברי האבא, ומרוב זעם הוא זרק עליו מכל הבא לידו. אחד מהחפצים פגע בראשו של האבא, והוא נפל מתעלף על הרצפה. לקחו אותו לבית חולים אך אחרי כמה שעות קבעו את מותו.

כמובן שהבן הרוצח נלקח לכלא, והחנות נסגרה לחלוטין.

♦ ♦ ♦

אנחנו מוצאים כמה פעמים שחז"ל מספרים שצדיק הסתכל על רשע במבט נוקב: נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות.

לכן יעקב אבינו נתן לעשו מתנות, המתנות האלה הם הניצוצות הקדושות, וזה מה שהוא אומר לו: "וְלִקְחָתָּ מִנִּי מִיָּדַי", אם תקח ממני את המתנות – יהיו לך ניצוצות קדושות – "כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ" – אז אני יוכל לראות אותך, כי אני לא רואה אותך אלא את הניצוצות הקדושות שיש בך – "כִּי־אֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי"

מילין יקירין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזַתָּא

חֲזַתָּא דְאֲוִרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

השפעת זכות הצניעות לדורות

פגם צניעות שבלאה גרם למעשה דינה

וּתְצַא דִּינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוּת בְּבִנוֹת
הָאָרֶץ (לד א). כתב רש"י: 'בת לאה' ולא בת יעקב. אלא
על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית
היתה, שנאמר (לעיל ל טז) 'ותצא לאה לקראתו'.

נראה מכאן דברים מבהילים עד כמה השפעת צניעות
האם נמשכת לדורותיה, ואף אם פעם אחת בלבד
יצאה כמו לאה שהיה זה פעם אחת בלבד, כבר נקראת
יצאנית. שכן 'כל כבודה בת מלך פנימה' (תהלים מה יד)
ודרשו חז"ל בתנחומא (וישלח ו) על פסוק זה: אמר רבי
יוסי, כשהאשה מצנעת את עצמה בתוך הבית, ראויה
להנשא לכהן גדול ותעמיד כהנים גדולים, שנאמר 'כל
כבודה' וגו', אם תכבד עצמה בתוך הבית, 'ממשבצות
זהב לבושה', תנשא למי שכתוב בהן (שמות כח לט)
'ושבצת הכתונת שש'.

ואמרו בגמרא (מגילה יג:) בשכר צניעות שהיתה בה
ברחל, זכתה ויצא ממנה שאול. ובשכר צניעות שהיה
בו בשאול, זכה ויצאת ממנו אסתר. ועוד אמרו שם (י:)
אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, כל כלה
שהיא צנועה בבית חמיה, זוכה ויוצאין ממנה מלכים
ונביאים.

צניעותה של מרים הנביאה ע"ה עמדה להתפשטות
תורת האריז"ל

הצניעות מלבד היותה מצוה חשובה מאד לכשעצמה,
יש בכוחה השפעה עצומה לדורות, וכדרך שראינו

במרים הנביאה שכוח הבאר שבזכותה נשאר עד היום,
כמסופר על הרה"ק רבי חיים ויטאל ע"ה שרבו האר"י
הקדוש ע"ה לקח אותו לימה של טבריה והשקהו
מבארה של מרים ובכך נתייבבה החכמה בקרבו, ולכן
קלט את כל תורת רבו בשנה ועשר חודשים, מה שאין
אפשרות להבין בשכל אנושי. הרי כל כך הרבה חיבורים
לטהרה חיבר רבי חיים מתורת רבו, והוא המעביר תורת
רבו לדורות הבאים, רק שמכח שתיית מי הבאר ובכח
נשמתו הגדולה השיגה נשמתו כל תורת רבו.

ועליה התנבא מיכה הנביא ואמר (מיכה ו ח) 'הגיד לך
אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט
ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך'. ולעיל מיניה
(פסוק ד) נאמר 'ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים'.
וביארו הסמיכות, ששלוש מידות אלו, עשות משפט
אהבת חסד והצנע לכת, הם כנגד משה אהרן ומרים
ומכוחם. כנגד משה רבינו ע"ה אמר 'עשות משפט',
שמשה היה שופט את ישראל כדכתיב (דברים לג כא)
'צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל', ומשה מלך היה
(ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ג), ובמלך הלא נאמר (משלי
כט ד) 'מלך במשפט יעמיד ארץ', וכך גם משה יושב מן
הבוקר עד הערב ושפט את ישראל.

'אהבת חסד' כנגד אהרן הכהן, כדאיתא בגמרא
(סנהדרין ו:): 'וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר,
אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין
אדם לחבירו, שנאמר (מלאכי ב ו) 'תורת אמת היתה

המשך בעמוד הבא

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

יעקב ובניו שורש כלל ישראל

וּבְנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן הַשָּׂדֶה פְּשָׁמָעַם וַיִּתְעַצְבוּ
הָאֲנָשִׁים וַיַּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי נָבְלָה עֲשֵׂה בְיִשְׂרָאֵל
לְשֹׁכֵב אֶת בֵּית יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה (לד ז). להבין
באר היטב דברים אלו טוב להקדים לבאר,
הנה אברהם אבינו ע"ה היה מקיים את כל
מצוות התורה עד שלא ניתנו, ובמעשיו הכין
דרך וסיוע לבניו אחריו, כי הבנים כלולים הם
בכוח האב, ויש להם חלק במעשיו כאילו הם
משתתפים עמו בעשייתו, וממילא נחשב להם
כאילו גם הם קיימו בעצמם את המצוות עמו
יחד, וכיון שכבר השתתפו עמו בקיום המצוות
על כן יהיה להם יותר בניקל להמשיך אחר כך
במעשה המצוות, כי כבר נשאר השער פתוח
מימות אברהם אבינו.

וזהו שאמרו חז"ל, כל אדם מחוייב לומר
מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב,
אף שאין ביכולת שום אדם להגיע למעשי
האבות הקדושים, אשר כל מעשיהם היו
בתכלית השלמות לעשות נחת רוח ליוצרם.
רק הכוונה, מתי יגיעו מעשי לשורשם בעת
מעשי האבות, בהיות נשמת האדם כלולה
בנשמת האבות הקדושים.

טעם עצבות בני יעקב מחשש שישפיע מעשה זה לדורות

זה ביאור הפסוק שלפנינו וכפי שפירשו
באגרא דכלה (ד"ה ובני יעקב) שכידוע יסוד
כל דבר הוא שורשו, ואם יארע איזה מקרה
בשורש ירגישו ממנו כל הענפים, והנה
ביעקב ובניו היו כלולים כל נשמות ישראל,
כי הם השורש לכולם ומהם מסתעפים ענפים
רבים, וזהו הטעם שהתעצבו מאוד בני יעקב
בשמעם מעשה דינה אחותם, אפילו שהיא
היתה אנוסה בדבר ואין בה אשמה, כיון
שאירע דבר ערוה בשורש בני ישראל, עלול
הדבר להשפיע על הדורות הבאים ח"ו, וזהו
שאמרו 'כי נבלה עשה בישראל', דבר זה הוא
נבלה לכלל ישראל הואיל וחטא עם בת יעקב
אבינו, 'וכן לא יעשה' לדורות עולם, שלא יהיה
עוד דבר נבלה כזה בכלל ישראל.

א. וראה כעין זה גם בחכמת התורה למהר"ר קלוגר (עמ' תנ),
שבני יעקב הבינו שכל הקורות עמם הם סימן לדורות הבאים
אחריהם, ואם על ידי שרה אמנו שירדה למצרים וגדרה עצמה
מן הערוער נגדו כל הנשים בזכותה (ראה ויק"ר לב ה), כך גם
כאן התעצבו אל ליבם שמא מעשה בתו של יעקב יהיה סימן
לנשים הבאות אחריה, 'וכן לא יעשה' לדורות הבאים.

בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך איתו
ורבים השיב מעון'.

'הצנע לכת' כנגד מרים הנביאה שהיתה צנועה במעשיה,
ואף שהייתה נביאה ובזכותה נולד משה רבינו ע"ה מושיען
של ישראל, כמו שאמרו בגמרא (סוטה יב.) שפעלה בדבריה
על אביה שיחזיר את יוכבד, ואמרה עתידה אמי שתלד בן
שיושיע את ישראל (מגילה יד.). ובזכותה זכו ישראל לבאר
מים בכל זמן היותם במדבר (תענית ט.). אך עם כל זה
'עמדה מרחוק' בצניעות וענווה. ואחר כל שבחה של מרים,
בחר הכתוב לשבחה ב'הצנע לכת', כי היא הגדולה שבכל
המידות וממנה יתד ופינה לכוחותיה של מרים שהשאירה
לדורי דורות. וכפי שראינו כוח בארה שכאשר שתה ממנו
רבי חיים ויטאל ע"ה נפתחו לו מעיינות חכמה שמהם
אוכלים ישראל מאז ועד היום.

בצניעות האם תלויה קדושת הבנים

עיקר השפעת הצניעות לדורות היא בבניה שלה עצמה,
שבכח הצניעות זוכה האשה לבנים כהנים גדולים מלכים
ונביאים, כאשר אמרו בגמרא (יומא מז.) ששאלו חכמים את
קמחית שזכתה שכל שבעת בניה שימשו בכהונה גדולה,
מה עשית שזכית לכך. אמרה להם, מימי לא ראו קורות
ביתי קלעי שערי. ופירש הבן איש חי ע"ה (בניהו בן יהודע
יומא שם) הטעם שהצניעות מסוגלת לכהן גדול, מפני כי
היתרון והמעלה שיש לכהן גדול על שאר הכהנים הוא
הכניסה שנכנס לבית קדש קדשים לפני ולפנים ביום כפור,
שהוא מקום צנוע שאין נכנס אדם שם, לכן בזכות הצניעות
תזכה לבן כהן גדול אשר משמש במקום צנוע מאד.

חינוך הבנים לתורה ומסירות נפש בידי האשה

ואחר שראינו כי כל כח הקדושה בבנים תלוי באם נוכל
להבין מה שכתב החכם מכל האדם (משלי י א) 'בן חכם
ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו' וכפירוש הנפלא של הרה"ק
רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב יב): אזהרה
לנשים להדריך בניהם לתורה ומעשים טובים, כי עיקר תלוי
בהם, כי האב, הן תלמיד חכם הן עם הארץ, טרוד ואין עסקו
להשגיח בהם ואין רואה כל כך ענינם, והכל תלוי באם, ולכך
אמרו ביומא ששאלו חכמים אם של בן קמחית הכהן גדול
מה זכית להיות לך כהן גדול, ולא שאלו לאביו, כי הכל תלוי
באם. ועל זה אמר החכם 'בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת
אמו', כי הכל תלוי בה. ע"כ לשונו הקדוש.

וכן אמר (שם א ח) 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת
אמך', ומדוע תלה הכתוב את ענין התורה ב'אמך'. פירש
האבן עזרא: 'כי האשה חכמה מורה הדרך הישרה לבנה'.
ועל פי דרכנו יש לומר כי כח התורה תלוי דווקא באמא,
שעד כמה שצנועה, זוכה ויוצאים ממנה בנים תלמידי
חכמים.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

חיבת ישראל ואבינו שבשמים

ג' לשונות חיבה להורות גודל חיבת הבורא לעם ישראל

ותדבק נפשו בדינה בת יעקב וגו' (לד ג). שכם בני חשקה נפשו בבתכם וגו' (שם פסוק ח). ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב וגו' (שם פסוק יט). דרשו רבותינו ז"ל במדרש (ב"ר פ ז): ריש לקיש אמר, בג' לשונות של חיבה חיבב הקב"ה את ישראל, בדביקה בחשיקה ובחפיצה. בדביקה - 'ואתם הדבקים' (דברים ד ד), בחשיקה - 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' (שם ז ז), ובחפיצה - 'ואשרו אתכם כל הגוים [כי תהיו אתם ארץ חפץ] וגו' (מלאכי ג יב), ואנו למדים אותה מפרשה של רשע הזה.

באריכות ובפרוטרוט התבארו דברי מדרש אלו **בראשית חכמה** (שער האהבה פ"ג), ושם ביאר כי שלוש לשונות החיבה מיוחדים ורומזים לשלושה הכוחות שבנו - נפש רוח ונשמה. המדרגה הראשונה היא הדביקות שכנגד הנפש, והחשק למעלה מן הדביקות כנגד הרוח, והחפץ למעלה מכולם כנגד הנשמה, כי החפץ מורה על רצון חזק שאין למעלה ממנו, שיהיה כל חפץ ורצון האדם וכל מגמת פניו מיוחד לאותו הדבר שחפץ בו.

ומפרשה של אותו רשע אנו למדים זאת, כדרך שכתוב אצל שכם בן חמור 'ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב', כי לרוב חשקו ואהבתו את דינה בת יעקב, לא היה שום דבר שימנע אותו מלהשלים חפצו ותאוותו. וכל זה הינו רק מעין משל לחוזק האהבה שאהב הקב"ה את עמו ישראל.

עם ישראל לומד משכם מהי הדרך להגיע לדבקות באבינו שבשמים

וכמו אהבת ה' לעמו כן בני ישראל הרוצים לידבק באלקים חיים, למדים זאת מפרשתו של רשע שכם בן חמור, כמובא בספרן של צדיקים שיש ללמוד מחשק ותאוה שיש לנו לתאוות עולם הזה ותענוגיו, וכי מהיכן בא לנו נשמת אלוה ממעל, נשמות ישראל החצובות מתחת כסא הכבוד, הכיצד.

אולם האמת תורה דרכה, כי לשם כך נבראו כל ענייני עולם הזה כדי ללמוד מהם לאהבת בוראנו ויוצרנו, וכדכתב **במאור עינים** (ואתחנן ד"ה ואהבת) ובדרך דומה שנינו עוד במשנת תלמידי הבעש"ט ע"ה, וזה לשונו: אבל הענין הוא, שה' יתברך ציוה לאהוב אותו יתברך, ואיך אפשר לאהוב דבר שלא נודע מהותו וכו'. והוא שה' יתברך ברא בעולם משל שממנו נוכל להבין הנמשל, דהיינו כל התענוגים שבעולם כמו אכילה ושתייה וכו', שיבין מפני מה אני אוהב אותו דבר, הלא הוא רק אהבה נפולה מעולם אהבה כנזכר אצלנו כמה פעמים, ועל אחת כמה וכמה שיש לי לאהוב הבורא ברוך הוא שהוא מקור כל התענוגים.

ובבחינת 'מאויבי תחכמני מצוותיך' יש לנו ללמוד משכם בן חמור, אדם פושע ורשע וכשהוא בא לדבר על דברים גשמיים מה הוא אומר, בתחילה 'ותדבק נפשו', אחר כך 'שכם בני חשקה נפשו', ואחר כך 'כי חפץ בבת יעקב' - הרי לנו דביקות, חשק וחפץ. ראו מה עשה בשביל עבירה, בלי שום הכנה, דבקה נפשו, חשק, וחפץ. שעשה ממש במסירות נפש בשביל דברים כאלה, בשביל דברים של עבירה.

הלימוד מהיצר הרע לאהבת ה'

ועל זה אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה **בקדושת לוי** (נח ד"ה שמטבילין): וזה הוא עיקר תכלית כל הנבראים, רק לעבוד הבורא ברוך הוא ולעשות תענוג להבורא, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ו מ"י) כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו, לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא. וזה פירוש הכתוב 'מאויבי תחכמני מצוותיך כי לעולם היא לי'. וכו' כמו מן אויבי, מאויב שלי, דהיינו יצר הרע, 'תחכמני מצוותיך' רצה לומר היצר הרע מפתה אותי לתאוות גשמי, דהיינו תאוות אשה או שאר תאוות גשמי, אזי מזה התאוה הגשמי, מיצר הרע, 'תחכמני מצוותיך', אזי לבי בוער להיות עובד את ה'. 'כי לעולם היא לי', רצה לומר תאוות גשמי הוא דבר נפסד וכלה, לא כן כשאהיה עובד הבורא זה הוא לי 'לעולם', כי אני מדבק עצמי בבורא שהוא חי וקים לעולם. עכל"ק.

שיוכל לקבל שכרו בלי בושת פנים, ולפיכך ירדה הנשמה לעולם השפל כדי שתזכה בכוח מעשיה ולא בבחינת מתנה, ומטעם זה ניתן יצר הרע באדם כדי שיהיה ראוי לקבלת שכר טוב לעתיד, וקיום מצוות עשה לבדם אין בהם כל כך התגברות על היצר, ולכן השכר עבורם יש בו קצת בחינת מתנה לאדם, ודוקא ההתגברות על היצר הרע המסית את האדם למלאות תאוותיו האסורות, הוא המזכה את האדם בשכר האמיתי על שעומד בניסיון כנגד טבעו.

תכלית היצר הרע כדי שיתגבר עליו האדם

נמצא אם כן, שגם היצר הטוב וגם היצר הרע שניהם מלאכים שנשלחו לאדם כדי לסייע אותו בעבודת בוראו, היצר הטוב שליחותו לקרב את האדם לקיום המצוות, והיצר הרע שליחותו להסית את האדם לרע כדי שיתגבר עליו האדם ויזכה לשכר טוב לעתיד לבוא, כמו שדרשו חז"ל (ב"ר יד ד) על הפסוק (בראשית ב ז) 'וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, וַיִּצְרֶה בְּשֵׁנֵי יוֹדֵיָא, רִמּוֹז עַל שְׁנֵי יִצְרִים שְׁבָאָדָם, וְעַל יְדֵי שְׁנֵיהֶם מִגִּיעַ הָאָדָם לִידֵי שְׁלָמוֹת, וְעַל יְדֵי שְׁמִתְגַּבֵּר הָאָדָם וְאִינוֹ הוֹלֵךְ בְּעֵצַת יִצְרוֹ בְּזֶה נִשְׁלָם רִצּוֹן כּוֹוֹנַת הַבְּרִיאָה, וְכִמוֹ שֶׁהִמְשִׁילוֹ בְּזוֹהַר הַקִּדּוּשׁ אֶת עֵינָיו בְּרִיאַת הָיִצֵּר בְּאָדָם לְנִיסְיוֹן שֶׁנִּשְׁלַח עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי לְנַסּוֹת לְהַחֲטִיא אֶת בְּנוֹ, וְכִיוֹן שֶׁמִּתְגַּבֵּר הֵבֵן וְעוֹמֵד בְּנִיסְיוֹן מוֹסִיף הַמֶּלֶךְ עוֹד לֵאמֹר אוֹתוֹ וּמִרְבָּה אֶת שְׁכָרוֹ.

תיקון היצר על ידי התגברות האדם

ואדרבה בכך שגובר האדם על יצרו הוא מגביה ומרומם את היצר הרע ומשיבו אל הקדושה, ועל ידי כן זוכה היצר הרע להתעלות ולומר שירה לבוראו, כמו שמצינו אצל יעקב אבינו שבשעה שהתגבר על שרו של עשיו ביקש אותו המלאך לומר שירה לפני הקב"ה, כי מיום שנברא העולם לא היה מי שהתגבר על היצר הרע בשלמות כיעקב אבינו, וכיון שכן לא השלים עדיין היצר את שליחותו שהיא לגרום לאדם להתגבר עליו בלב שלם, ורק אחרי שהתגבר עליו יעקב אבינו נשלם תיקונו של המלאך והיה ראוי לומר שירה לפניו יתברך.

זו אפוא הדרך שממנה יבוא האדם להיות קרוב לבוראו באהבה, והרי כך האור החיים הקדוש מתבטא בכמה וכמה מקומות, שכדי לבוא לדביקות בה', יתמלא לב האדם בחשיקה, חפיצה, נעימות, ידידות, חביבות, מתיקות, תאוה, שכל משאלותיו של אדם יהיו להשתוקק ולכסוף לתורה הקדושה ולהידבק בה' יתברך חי החיים, ומי יתן שיכנסו הדברים הקדושים לליבנו ויעשו פרי ושורש, ותבער אהבתו יתברך בליבנו בלי שום הפסק, אמן וכן יהי רצון.

שכר טוב לכובש את יצרו

עיקר השכר על התגברותו במלחמת יצרו

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וְגו' (לב כו-כז). יש להקדים ולבאר, דהנה עיקר שכר האדם לעתיד לבוא אינו על קיום מצוות עשה, אלא על ההתגברות כנגד היצר הרע המסית את האדם לחטוא, כי באמת מן היושר והראוי שיעבוד האדם את בוראו שהיטיב עמו מיום היוולדו, וכמה שיוסיף לקיים מצוות ה' לא יהיה בכך משום תשלום אפילו על אחת מכל טובות ה' עמו, וכמאמר התנא (אבות פ"ב מ"ח) 'אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת'.

אבל מלחמת האדם עם היצר הרע בכל עת ורגע, אשר כל יצר מחשבותיו רק רע כל היום, והאדם עומד כנגדו בתחבולות מלחמה להישמר מכל מיני ניסיונות ומכשולים, היא הנחשבת כעינוי וסיגוף גדול, ומחמת כן יחשוב לו הקב"ה כל התגברות על היצר כאילו עשה מצוה בפועל, כמו שאמרו (מכות כג): 'כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה', ובזכות כל התגברות על היצר זוכה להמשיך עליו קדושה כאילו קיים מצוה בפועל, ועל כך הוא עיקר קבלת שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא.

בריאת היצר הרע כדי שלא יהיה נהמא

דכיסופא

והרי כל סיבת בריאת האדם בעולם הזה היא כדי

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה' על סדר הפרשה

התחזקות תמידית באמונה בה'

נגע בכף ירכו - להחליש אמונתו

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ (לב כו). בכל מדרגה שהאדם זוכה אליה צריך זהירות מרובה שלא יפגע בו היצר בעניני אמונה, להאמין שהקב"ה הוא אלקינו ואין עוד מלבדו, וכל הנהגתו עמנו היא במידת החסד והרחמים גם כשאין נראה כן לעיני בשר, וזהו 'אמונה' בגימטריא 'חסדיך' להאמין שכל הנהגתו עמנו היא בחסד ולא בדין. והתחזקות באמונה נצרכת בכל עת כי גם כשזוכה להתעלות בעבודת ה' עדיין אורב לו היצר להחליש את האמונה בקרבו, כמו שרואים אצל יעקב אבינו שלא הניח לו היצר הרע, ובא להלחם עמו ולהחלישו בעניני אמונת ה', וזהו שנאמר 'וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו', 'בכף' גימטריא 'אמונה', כיון שלא יכול היה להתגבר עליו פנה להחלישו באמונתו, ובדבר זה אינו נותן מנוחה לעובד ה' בכל מדרגה שהוא.

הרחבת גבולי הקדושה בקנייני האדם

'ויהי לי שור וחמור' ולא הזכיר גמלים

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו וּגְו'. וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֹדְנִי לְעֵשָׂו, כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבֹן גִּרְתִּי וְאַחֲרֵי עֵתָהּ. וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשִׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֹדְנִי לְמִצְאָ חֵן בְּעֵינָיו (לב ד-ו). בשליחות ששלח יעקב אבינו ע"ה עם המלאכים אל עשו אחיו, הוא מספר טעם איחורו שכן הוא היה גר בבית לבן, וממשיך לספר על הרכוש שברשותו 'ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך'. וברש"י הביא באחד מהפירושים: 'עם לבן גרתי', 'גרתי' בגימטריא 'תרי"ג', כלומר עם לבן הרשע גרתי, ותר"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. הקשה המשך חכמה מדוע לא הזכיר שהיו לו גם גמלים, הלוא מצינו להלן (פסוק טז) שכאשר שלח לו מנחה היו לו גם גמלים.

יעקב אבינו הכניס קדושת בכורתו לכל קניינו
אלא הביאור בזה, שבשליחות זו רצה יעקב

אבינו ע"ה להודיע לעשו על עוצם גדולתו ושבגין זה הבכורה ראויה דווקא לו, ומהי מעלתו, שכן זכה להכניס קדושה גם בתוך קניינו, וכמו שכתוב 'ויהי לי שור וחמור', 'לי' דייקא, כדרך שנאמר 'לי' וביאורו 'לשמי', שכל קנייניו שייכים לקדושתו המיוחדת. ומבאר המשך חכמה, שכל המינים שהזכיר בין הבהמות כולם קדושים בקדושת הבכורה, וזו הוכחה על קדושת יעקב אבינו ע"ה שהשפיע על מקנהו וקנייניו, ואם על הקניינים נתפשטה קדושת הבכורה, אם כן ברי הוא שעצם הבכורה בוודאי שייכת דווקא ליעקב אבינו ע"ה, וממילא, יאה הדבר שקיבל הוא את הברכות מאת יצחק אביו. לפיכך לא הזכיר 'גמל' שבו אינה שייכת קדושת הבכורה (ראה שו"ע יו"ד סי' שטו ס"ו).

קדושת איש ישראל מתפשטת על קנייניו

זו מעלתו של כל איש ישראל, שמיד בפטר רחם בעת לידת בהמה טהורה התקדשה הבהמה בבכורה, ואין צורך לשום פעולה מצד האדם לקדשו, ואילו בהמת עובד כוכבים הוי כבהמת הפקר ואין לה קדושה, כי עצם קדושת ישראל המושפעת מהשם יתברך שאמר 'אני ה' מקדשכם' (ויקרא כ ח) שופע שפע קדושה גם על קנינו ובהמתו. ומטעם זה יכול איש ישראל להקדיש הנברא היותר דק במציאות שהוא הזמן, במועדות ויובל (ר"ה ח:), מה שאין בכח שום נברא בעולם. וזהו כוונת יעקב אבינו באמרו 'תרי"ג מצוות שמרתי' 'ויהי לי שור וחמור צאן', שקדושתו התפשטה גם על מקנהו וקניינו.

מעלת איש ישראל ששולט גם על בני אדם ולא רק על הבהמות

והמשיך יעקב אבינו לומר שיש ברשותו גם עבד ושפחה, שזה מורה על עוד חלק מעוצם הקדושה של בני ישראל, שלא רק שהם יכולים לקנות בעל חי אלא יש להם גם קנין ושליטה בבני אדם, שהם קונים עבדים ושפחות ושולטים עליהם. מה שאין הדבר כן בעובדי כוכבים, שאין להם קנין זה בזה בגוף האדם, ושולטים אך ורק בגוף הבהמה,

המשך בעמוד הבא

באכילת תרומה. והביאור כדברים הנזכרים לעיל, שקדושת הכהן מתפשטת לתוך קניניו כמו כל איש יהודי, ולכן קניניו הבטלים אליו לגמרי יש להם קדושת כהן, וילמד מזה לקח לעבודת הבורא שאם גוף האדם בטל לגמרי לנשמתו הטהורה, אזי יוכל להיות ניזון ממאכל הנשמה כמו שהיה בדור המדבר שניזונו מן המן, לחם הנשמה, לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו.

עבודת הרה"ק משינאווא בתיקון נשמות בעת עשיית קידוש

כן הדבר בקדושת הצדיקים יסודי העולם עיני העדה, שגדולה השפעתם על כל הנבראים ובוודאי למסתופפים בצילים והולכים בדרכיהם הישרה. כך מסופר על הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא ע"ה, שבליל שבת קודש היה אצלו התגלות של תיקון נשמות, וייחדו מקום מיוחד בבית המדרש לכל הנשמות שהגיעו לקבל תיקון, ובשעת עשיית הקידוש היו מכריזים הנשמות שבעולם העליון שחיכו שם לתיקון שיהיו בשקט, כי הדברי יחזקאל עושה קידוש.

עד כדי כך, שפעם שבת אצלו הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זלה"ה, ובאמצע אמירת שלום עליכם ותפילת רבון כל העולמים שכידוע נאמרו בשינאווא בדביקות נפלאה והתלהבות עצומה בשירה וזמרה בקדושה וטהרה, כשאמר התיבות 'אדון כל הנשמות', הבחין הרבי מאוסטרובצה בשגב גודל עבודת הרה"ק משינאווא בתיקון נשמות, אז מרוב התרגשות הפיל עצמו על הארץ, וצעק ובכה בזה הלשון: 'רבינו הקדוש, יעלה בזכרונו גם נשמתו, וכל הנוכחים יצאו מרוב התפעלות, שאם גוף נקי וקדוש וגאון כביר כמוהו בוכה ומתחנן להזכיר גם את נשמתו הטהורה, מה יאמרו הם. כי אכן זו סגולת הצדיק המתקדש בסילודין ומשפיע קדושה לכל קניניו ובכללם אותם הנשמות שיש להם שייכות אליו, שע"י זה זוכים לתיקון בזה ובבא.

שהוא בכלל 'ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ' (בראשית ט ב). כי נפש הגוי שהיא נגד נפש הישראלי בן בכורו של הקדוש ברוך הוא, בערך יחס נפש הבהמי אל המדבר, ולזה סיפר יעקב אבינו ע"ה רום מעלתו שיש תחת רשותו גם 'עבד ושפחה'. ובזה יובן סיום דבריו שאמר 'ואשלחה להגיד לאדוני', מלשון דברים הקשים כגידין, כי מזה יבין ויכיר עוצם קדושתו של יעקב אבינו ע"ה, וכי אליו דוקא שייכת עבודת הבכורה. [וזה לשונו הנפלא: בפסוק 'וכהן כי יקנה נפש קנין כספו' וכו'. וזה דבר פלא כי הקדוש שבישראל לא יאכל בתרומה ועבד כהן ואפי' בהמת כהן אוכלין בתרומה, משום שעבד בטל לגמרי אצל האדון, אוכל בלחמו. וכן הרמז בכל איש ישראל, כי באמת הנשמה באה מלמעלה וניזונית מלחם השמים, ואם כל הגוף בטל אל הנשמה יוכל גם הגוף להיות אוכל בלחם הנשמה, וכן היה באמת בדור המדבר שניזונו מלחם שמים, לחם הנשמה, לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו. וכן הוא בכלל ישראל שהם קנינו של הקדוש ברוך הוא כדכתיב 'עם זו קניתי', מן הדין להיות ניזונים מלחם שמים, ואפילו בהמת כהן אוכלת, ונאמר 'ואתן צאני צאן מרעיתי'. 'וכהן', 'ובת כהן' רומז אל הנשמה, כדאיתא בזוהר הקדוש, וזה הרמז 'ובת כהן כי תהיה לאיש זר', היא מדת הרשעים, שגם הנשמה מתבטלת בהם אל הגוף, 'לא תאכל' וכו', ומדת הצדיקים להיפוך, שהגוף מתבטל אל הנשמה, 'כהן כי יקנה נפש קנין כספו', פירוש על ידי שמשותק הצדיק שגם הגוף יהיה בטל אל הנשמה, על ידי זו התשוקה אוכל בלחמה].

בכח הביטול לקדושת הכהן גם עבדיו ובהמתו מותרים בתרומה

כענין זה כתב השפת אמת (אמור תרס"א - תרס"ב ד"ה בפסוק הא') דברים מאירים לבאר דבר פלא, מדוע האיש הקדוש שבישראל אסור לאכול תרומה, ואילו עבד ובהמת כהן הפשוטים מותרים

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לב החסידות ביטול

החסידות - ענווה וגדולה מכולם

יסוד היסודות של גילוי החסידות עובר כבריה התיכון בין בתרי כתביו של הרה"ק רבי **משולם פייבוש מנצרו** זי"ע - תלמידו המובהק של הרה"ק רבי יהואל מיכל מזלזשוב זי"ע - שם הוא משובב נתיבות להיות הולך ומוסיף האדם מרעו, בלב מלובב, לכל אשר צוה ה'.

כ"יושר דברי אמת מתגלה החסידות והענווה הגדולה מכולם לרצות להתבטל לאבא ולשמוח גם אם אינו מוצא רווח לעצמו, להתחסד ו"לשרוף ציפורניו אף על גב שמויק לו". ובזה בשורת הענווה, **להתבטל ולהתכלל**, יתעלה הכל לתיקון השלם.

"יושר דברי אמת" המבואר

חוט השדרה של החסידות

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66